

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ MBA»

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ MANAGEMENT

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΙΤΛΟΣ: ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ: ΣΤΕΡΓΙΟΥ ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΑΣΩΝΙΤΟΥ ΣΟΦΙΑ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ: 2019-2020

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ: «ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΜΒΑ»

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Τίτλος εργασίας: ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Συγγραφέας

Όνοματεπώνυμο: ΣΤΕΡΓΙΟΥ ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ

ΑΜ:mba 18085

Επιβλέπων/ουσα

Όνοματεπώνυμο: Ασωνίτου Σοφία

Αθήνα, Ιούνιος, 2022

**UNIVERSITY OF
WEST ATTICA
SCHOOL**

DEPARTMENT

TITLE OF POSTGRADUATE PROGRAM (MSc/MBA)

Diploma Thesis

Title: Internal audit and sustainability of the business

**Student name and surname:
Stergiou Dimosthenis**

Registration Number: mba 18085

**Supervisor name and surname:
Asonitou Sofia**

Athens, June, 2022

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ**

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Τίτλος εργασίας

Μέλη Εξεταστικής Επιτροπής συμπεριλαμβανομένου και του Εισηγητή

Η μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία εξετάστηκε επιτυχώς από την κάτωθι Εξεταστική Επιτροπή:

Α/α	ΟΝΟΜΑ ΕΠΩΝΥΜΟ	ΒΑΘΜΙΔΑ/ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΨΗΦΙΑΚΗ ΥΠΟΓΡΑΦΗ
1	ΑΣΩΝΙΤΟΥ ΣΟΦΙΑ	ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	
2	ΕΛΕΝΗ ΤΟΥΡΝΑ-ΓΕΡΜΑΝΟΥ	ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	
3	ΓΚΙΚΑΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ	ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ο κάτωθι υπογεγραμμένος Στεργίου Δημοσθένης του Ευσταθίου με αριθμό μητρώου mba 18085 φοιτητής του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ MBA του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων της Σχολής ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, δηλώνω ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της μεταπτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

**Επιθυμώ την απαγόρευση πρόσβασης στο πλήρες κείμενο της εργασίας μου μέχρι και έπειτα από αίτηση μου στη Βιβλιοθήκη και έγκριση του επιβλέποντα καθηγητή.*

Ο Δηλών

Όνοματεπώνυμο /Ιδιότητα: ΣΤΕΡΓΙΟΥ ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ (ΦΟΙΤΗΤΗΣ)

Ψηφιακή Υπογραφή Επιβλέποντα
(Υπογραφή)

*** Εάν κάποιος επιθυμεί απαγόρευση πρόσβασης στην εργασία για χρονικό διάστημα 6-12 μηνών (embargo), θα πρέπει να υπογράψει ψηφιακά ο/η επιβλέπων/ουσα καθηγητής/τρια, για να γνωστοποιεί ότι είναι ενημερωμένος/η και συναινεί. Οι λόγοι χρονικού αποκλεισμού πρόσβασης περιγράφονται αναλυτικά στις πολιτικές του Ι.Α. (σελ. 6):**

https://www.uniwa.gr/wp-content/uploads/2021/01/%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%B5%CC%81%CF%82_%CE%99%CE%B4%CF%81%CF%85%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%85%CC%81_%CE%91%CF%80%CE%BF%CE%B8%CE%B5%CF%84%CE%B7%CF%81%CE%B9%CC%81%CE%BF%CF%85_final.pdf

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα σε αυτό το σημείο να ευχαριστήσω την καθηγήτρια μου κ. Ασωνίτου Σοφία για τις συμβουλές αλλά και την πολύτιμη βοήθεια που μου έδωσε απλόχερα με στόχο την ολοκλήρωση της διπλωματικής εργασίας. Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω και το Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής για τις εμπειρίες που αποκόμισα αλλά και την ομαλή λειτουργία του μεταπτυχιακού προγράμματος.

Τέλος ένα μεγάλο ευχαριστώ θα ήθελα να πω στην οικογένειά μου που πάντα με στηρίζει.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να αναδείξει τη συμβολή του Εσωτερικού Ελέγχου (Internal Audit), στη βιωσιμότητα της επιχείρησης μέσω επισκόπησης της σχετικής βιβλιογραφίας και τη διεξαγωγή έρευνας με τη χρήση ερωτηματολογίων. Στα πρώτα κεφάλαια αναφέρεται ο σκοπός της εργασίας και τίθεται το ερευνητικό ερώτημα. Επίσης γίνεται αναφορά σε ότι έχει ήδη ερευνηθεί από άλλους συγγραφείς. Στα επόμενα κεφάλαια γίνεται εμβάθυνση στο θεωρητικό υπόβαθρο του εσωτερικού ελέγχου και ανάλυση των δεδομένων, ενώ η στατιστική ανάλυση πραγματοποιείται με τη βοήθεια του στατιστικού πακέτου SPSS. Τέλος γίνεται η ανάλυση και ερμηνεία των αποτελεσμάτων.

___/01/2022

Στεργίου Δημοσθένης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	14
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	14
1.1 Γενικά	14
1.2 Σκοπός της διπλωματικής εργασίας	15
1.3 Διάρθρωση της διπλωματικής εργασίας	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	19
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ	19
2.1 Εισαγωγή	19
2.2 Βιβλιογραφική Επισκόπηση	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	28
ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	28
3.1.1 Εισαγωγή στην έννοια της Ελεγκτικής	28
3.1.2 Αντικείμενο της Ελεγκτικής	28
3.2 Ιστορική αναδρομή	29
3.3 Εννοιολογική ανάλυση	31
3.3.1 Γενικά	31
3.3.2 Ορισμός του Εσωτερικού Ελέγχου και τα είδη ελέγχου	32
3.3.3 Διάκριση της έννοιας «Εσωτερικός Έλεγχος»	33
3.3.4 Εσωτερικός Έλεγχος και προστιθέμενη αξία	33
3.4 Εσωτερικός Ελεγκτής	33

3.4.1 Βασικά εργαλεία των εσωτερικών ελεγκτών	34
3.5 Σχέσεις εσωτερικών και εξωτερικών ελεγκτών.....	35
3.6 Νομικό πλαίσιο	37
3.7 Διάκριση των ελέγχων.....	38
3.8 Εσωτερικός έλεγχος και βιωσιμότητα.....	39
3.8.1 Σχέση εσωτερικού ελέγχου και εταιρικής διακυβέρνησης	39
3.8.2 Ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου στην διαχείριση απάτης και κινδύνου. 40	
3.8.3 Ο εσωτερικός έλεγχος στην τρίτη γραμμή άμυνας των επιχειρήσεων.....	41
3.9 Βιώσιμη ανάπτυξη και η συμβολή του εσωτερικού ελέγχου	43
3.10 Η αναγκαιότητα του εσωτερικού ελέγχου	46
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.....	47
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	47
4.1 Γενικά	47
4.2 Μεθοδολογία έρευνας.....	47
4.3 Πληθυσμός και δείγμα	50
4.4 Ερωτηματολόγιο έρευνας	53
4.5 Μεθοδολογία στατιστικής ανάλυσης ερωτηματολογίου.....	54
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5.....	56
ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ.....	56
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6.....	72
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	72
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	75

A. ΕΛΛΗΝΙΚΗ.....	75
B. ΞΕΝΗ.....	76
Γ. ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ.....	79
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	80
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	80

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Περίληπτική ανασκόπηση ερευνών.....	26
Πίνακας 2: Πίνακας συχνοτήτων για την ερώτηση 1.....	57
Πίνακας 3: Πίνακας συχνοτήτων για την ερώτηση 2.....	58
Πίνακας 4: Πίνακας συχνοτήτων για την ερώτηση 3.....	59
Πίνακας 5: Πίνακας συχνοτήτων για την ερώτηση 4.....	60
Πίνακας 6: Πίνακας συχνοτήτων για την ερώτηση 5.....	61
Πίνακας 7: Πίνακας συχνοτήτων για την ερώτηση 6.....	62
Πίνακας 8: Πίνακας συχνοτήτων για την ερώτηση 7.....	63
Πίνακας 9: Πίνακας συχνοτήτων για την ερώτηση 8.....	64
Πίνακας 10: Πίνακας συχνοτήτων για την ερώτηση 9.....	65
Πίνακας 11: Πίνακας συχνοτήτων για την ερώτηση 10.....	66
Πίνακας 12: Πίνακας συχνοτήτων για την ερώτηση 11.....	67
Πίνακας 13: Πίνακας συχνοτήτων για την ερώτηση 12.....	68
Πίνακας 14: Πίνακας συχνοτήτων για την ερώτηση 13.....	69
Πίνακας 15: Πίνακας συχνοτήτων για την ερώτηση 14.....	70
Πίνακας 16: Πίνακας συχνοτήτων για την ερώτηση 15.....	71

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

Γράφημα 1: Κατανομή των απαντήσεων της ερώτησης 1	56
Γράφημα 2: Κατανομή των απαντήσεων της ερώτησης 2	57
Γράφημα 3: Κατανομή των απαντήσεων της ερώτησης 3	58
Γράφημα 4: Κατανομή των απαντήσεων της ερώτησης 4	59
Γράφημα 5: Κατανομή των απαντήσεων της ερώτησης 5	60
Γράφημα 6: Κατανομή των απαντήσεων της ερώτησης 6	61
Γράφημα 7: Κατανομή των απαντήσεων της ερώτησης 7	62
Γράφημα 8: Κατανομή των απαντήσεων της ερώτησης 8	63
Γράφημα 9: Κατανομή των απαντήσεων της ερώτησης 9	64
Γράφημα 10: Κατανομή των απαντήσεων της ερώτησης 10	65
Γράφημα 11: Κατανομή των απαντήσεων της ερώτησης 11	66
Γράφημα 12: Κατανομή των απαντήσεων της ερώτησης 12	67
Γράφημα 13: Κατανομή των απαντήσεων της ερωτήσεων 13	68
Γράφημα 14: Κατανομή των απαντήσεων της ερωτήσεων 14	69
Γράφημα 15: Κατανομή των απαντήσεων της ερώτησης 15	70

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 1: Το μοντέλο των τριών γραμμών άμυνας.....	42
---	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Γενικά

Οι εξελίξεις του οικονομικού περιβάλλοντος είναι πιο ραγδαίες από ποτέ στο παρελθόν και επηρεάζουν όλους τους τομείς της οικονομικής ζωής. Για το λόγο αυτό οι επιχειρήσεις προσπαθούν να ενισχύσουν την οικονομική τους αξία και να θωρακίσουν τα εταιρικά συμφέροντα. Σε αυτή την προσπάθεια που καταβάλουν χρησιμοποιούν τον Εσωτερικό Έλεγχο ο οποίος μετατρέπει τον κίνδυνο σε αξία με το λιγότερο κόστος (Παπαστάθης, 2014). Σύμφωνα με το Διεθνές Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών, ο εσωτερικός έλεγχος είναι μία ανεξάρτητη, αντικειμενική και συμβουλευτική δραστηριότητα που έχει ως σκοπό να προσθέτει αξία στην επιχείρηση και να βελτιώνει τις λειτουργίες της. Η υπηρεσία του εσωτερικού ελέγχου έχει εμφανισθεί στην Ελλάδα τις τελευταίες τρεις δεκαετίες, καθιερώθηκε όμως ουσιαστικά με το Ν. 3016/2002 περί εταιρικής διακυβέρνησης για τις εισηγμένες στο χρηματιστήριο εταιρείες, που προστατεύει την ανεξαρτησία και την αντικειμενικότητα του εσωτερικού ελέγχου, ορίζοντας ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές δεν υπάγονται σε κάποιο άλλο τμήμα της επιχείρησης, αλλά αναφέρονται απευθείας στο Διοικητικό της Συμβούλιο (Παπαστάθης, 2014). Οι πρώτες αναφορές για τον εσωτερικό έλεγχο ξεκινούν από την αρχαία Ελλάδα. Φιλόσοφοι όπως ο Σωκράτης, ο Πλάτωνας, ο Αριστοτέλης σε προβλήματα που αφορούσαν τη λειτουργία της πολιτείας χρησιμοποιούσαν στοιχεία του εσωτερικού ελέγχου που υπάρχουν μέχρι και σήμερα (Παπαστάθης, 2014). Αναφορές για τον εσωτερικό έλεγχο πάντως έχουμε εκτός από την αρχαία Ελλάδα, στην Αίγυπτο των φαραώ, την αρχαία Ρώμη, το Βυζάντιο, ακόμη και την περίοδο της Αναγέννησης. Στην Ελλάδα μετά την αρχαιότητα σε πιο οργανωμένη μορφή μπορούμε να πούμε ότι εμφανίσθηκε ο εσωτερικός έλεγχος το 1833 με την ίδρυση του Ελεγκτικού Συνεδρίου που στηρίχθηκε στις ιδέες των αρχαίων Ελλήνων. Το 1930 ιδρύεται στην Ελλάδα το «Σώμα Ορκωτών Λογιστών (Σ.Ο.Λ.)», ενώ το 1992 με το Προεδρικό Διάταγμα Π.Δ. 226/1992 δημιουργείται το «Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (Σ.Ο.Ε.Λ.)» που βοήθησε στο να ανοίξει το επάγγελμα του ελεγκτή αλλά και να πλησιάσει τα αντίστοιχα επίπεδα των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Παπαστάθης, 2014). Όλα αυτά βέβαια οφείλονται στην μεγάλη τεχνολογική πρόοδο που

παρατηρήθηκε από τις αρχές του 20ού αιώνα καθώς επίσης και στο φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης που συνέβαλαν στην οικονομική ανάπτυξη των επιχειρήσεων και παράλληλα φανέρωσαν και τις αδυναμίες τους, είτε στον τομέα της διοίκησης είτε στον έλεγχο των λειτουργιών. Έτσι λοιπόν για να μπορέσουν να ανταποκριθούν στους στόχους τους, οι διοικήσεις ενίσχυσαν τον εσωτερικό έλεγχο. Πολλές φορές οι διοικούντες καλούνται να πάρουν κάποιες αποφάσεις που μπορεί να εμπεριέχουν υψηλό επιχειρηματικό ρίσκο. Για το λόγο αυτό προκειμένου να διαχειριστούν πιθανούς κινδύνους αναζητούν εσωτερικούς συμμάχους που είναι εξοικειωμένοι με τον κίνδυνο. Μιλάμε δηλαδή για τη στήριξη που λαμβάνουν οι διοικήσεις από τον Εσωτερικό Έλεγχο (Internal Audit), αλλά και την αναγκαιότητα για εξειδικευμένη εκπαίδευση των εσωτερικών ελεγκτών στις νέες τεχνολογίες καθώς και στις νέες μορφές απάτης (Παπαστάθης, 2014). Καταλαβαίνει κανείς ότι η ανάγκη αυτή προκύπτει από τις αδυναμίες που έχουμε ως άνθρωποι, καθώς επίσης και από τα κενά που μπορεί να έχουν τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου κατά την εφαρμογή τους. Ο εσωτερικός έλεγχος δηλαδή αφορά όλες τις ενέργειες και διαδικασίες που χρησιμοποιούνται με στόχο την επίτευξη των εταιρικών στόχων. Για να κατανοηθεί καλύτερα η μεγάλη του αξία αρκεί να αναφέρουμε μόνο ότι ο εσωτερικός έλεγχος, το Διοικητικό Συμβούλιο, τα ανώτατα στελέχη και ο εξωτερικός έλεγχος, αποτελούν τις τέσσερις βάσεις της εταιρικής διακυβέρνησης (Παπαστάθης, 2014). Ουσιαστικά, ο αντικειμενικός σκοπός του εσωτερικού ελέγχου είναι η διασφάλιση του εταιρικού συμφέροντος, καθώς και η ενίσχυση της οικονομικής αξίας της επιχείρησης μέσα από υψηλού επιπέδου υπηρεσίες εφαρμόζοντας επιλεγμένα συστήματα εσωτερικού ελέγχου.

1.2 Σκοπός της διπλωματικής εργασίας

Η χώρα μας πέρασε μία βαθιά οικονομική ύφεση λόγω της οικονομικής κρίσης, η οποία συνεχίζεται και με τις επιπτώσεις από την πανδημία COVID-19. Επειδή λοιπόν οι επιχειρήσεις είναι ζωντανοί οργανισμοί, και όσο λειτουργούν φθείρονται, θα πρέπει να πραγματοποιούνται συχνά έλεγχοι στο εσωτερικό τους, για να επαληθεύεται η τήρηση των διαδικασιών, οι οποίες αν τηρούνται σε όλα τα τμήματα συμβάλουν ως ένα βαθμό και στη βιωσιμότητα της επιχείρησης. Όσο πιο αποτελεσματικός είναι ο εσωτερικός έλεγχος και τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου που χρησιμοποιούνται, τόσο πιο κοντά στους στόχους της πλησιάζει η επιχείρηση μεγάλωνοντας κατ' επέκταση και την οικονομική της αξία. Κατά τον Pierre A. Dyssaulx, η αναγκαιότητα

του εσωτερικού ελέγχου τονίζεται ως εξής: «Κάθε μηχανή, είναι προικισμένη είτε από τη φύση, είτε από τον κατασκευαστή με ρυθμιστικές διευθετήσεις, προοριζόμενες να πειθαρχούν στις κινήσεις της και να συγκρατούν τη συνοχή της (Pierre A. Dussault, 1978) ». Οι εσωτερικοί ελεγκτές έχουν άριστη γνώση των διαδικασιών που ακολουθεί το κάθε τμήμα, μπορούν δηλαδή με τον επανασχεδιασμό μιας διαδικασίας που μπορεί να μην ήταν πολύ αποτελεσματική, να μειώσουν το λειτουργικό κόστος για το συγκεκριμένο τμήμα (Παπαστάθης, 2014). Για αυτό το λόγο ήδη, πολλές επιχειρήσεις χρησιμοποιούν τους εσωτερικούς ελεγκτές ως συμβούλους, τους έχουν αναβαθμίσει δηλαδή, γιατί έχουν βαθιά γνώση για την κατάσταση της επιχείρησης και έτσι μπορούν να έχουν άποψη για τις κινήσεις ή επενδύσεις που θέλουν να κάνουν οι εταιρίες. Αν δούμε αυτό το αποτέλεσμα ως μία ευρύτερη εικόνα κατανοούμε ότι ο εσωτερικός έλεγχος μπορεί να βοηθήσει στη βιωσιμότητα μιας επιχείρησης. Μελετώντας λοιπόν την βιβλιογραφία παρατηρήσαμε ότι υπάρχουν πολλές έρευνες που ασχολούνται με τον τομέα του εσωτερικού ελέγχου κυρίως όμως με το θεωρητικό του υπόβαθρο καθώς και με τον τρόπο λειτουργίας του, τη σχέση του με τον εξωτερικό έλεγχο όπως επίσης και το ρόλο του εσωτερικού ελέγχου σε σχέση με την απάτη και τον κίνδυνο. Τα τελευταία χρόνια όμως λόγω της πολυπλοκότητας της διαχείρισης των επιχειρήσεων αλλά και την πρόοδο της τεχνολογίας, παρατηρούμε ότι ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου έχει αναβαθμιστεί και διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη λειτουργία των επιχειρήσεων.

Σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι να αναδείξει, το ρόλο του εσωτερικού ελέγχου στη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων. Για να το πετύχουμε αυτό, θα πρέπει να πραγματοποιήσουμε μία ανάλυση, για την σημασία του εσωτερικού ελέγχου αλλά και να κατανοήσουμε εις βάθος την έννοια αυτή. Θα πρέπει δηλαδή να καταλάβουμε τι ακριβώς είναι ο εσωτερικός έλεγχος αλλά και πόσο σημαντικό ρόλο διαδραματίζει στη λειτουργία της επιχείρησης και στη βιωσιμότητά της. Για να γίνει όμως αυτό κατανοητό αυτό θα πρέπει να εξετάσουμε κάποια συγκεκριμένα ερευνητικά ερωτήματα-στόχους τα οποία τα αναφέρουμε παρακάτω και αναλύονται και κατά τη διάρκεια της εργασίας. Αρχικά λοιπόν πρέπει να αναλύσουμε και να κατανοήσουμε εις βάθος *τι είναι ο εσωτερικός έλεγχος αλλά και πότε πραγματοποιείται από τις επιχειρήσεις*. Επίσης θα πρέπει να εξετάσουμε *αν η ύπαρξη του εσωτερικού ελέγχου προσδίδει αξία στην επιχείρηση*. Ένα επίσης πολύ σημαντικό ερώτημα αλλά και τροφή για σκέψη για μελλοντικές έρευνες είναι το να *αναλύσουμε το ρόλο του εσωτερικού*

ελεγκτή ως εσωτερικός σύμβουλος της επιχείρησης αλλά επίσης και ποια χαρακτηριστικά θα πρέπει να διαθέτει. Είναι σίγουρο ότι ο δρόμος που εκ των πραγμάτων θα ακολουθήσουν οι περισσότεροι ελεγκτές είναι αυτός του συμβούλου, διότι έχουν βαθιά γνώση των διαδικασιών αλλά και του τι συμβαίνει στην επιχείρηση. Επιπροσθέτως λοιπόν θα εξετάσουμε και τον ρόλο του εσωτερικού ελέγχου στη βιωσιμότητα της επιχείρησης, αλλά και πως μπορεί ένας καλά δομημένος έλεγχος να επηρεάσει θετικά μια επιχείρηση.

Η προσέγγιση στα παραπάνω ερωτήματα επιχειρείται από τη μελέτη της υπάρχουσας βιβλιογραφίας καθώς και από τη συλλογή ερωτηματολογίων που δόθηκαν σε εργαζόμενους επιχειρήσεων για να μπορέσουμε να έχουμε μία πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση.

1.3 Διάρθρωση της διπλωματικής εργασίας

Η παρούσα διπλωματική εργασία αποτελείται συνολικά από έξι θεματικές ενότητες. Το πρώτο κεφάλαιο αποτελεί την εισαγωγή της διπλωματικής εργασίας, και έχει ως στόχο να αναδείξει το σκοπό της εργασίας. Παρακάτω ακολουθεί ανάλυση της υπόλοιπης δομής και του περιεχομένου της διπλωματικής εργασίας.

Στο δεύτερο κεφάλαιο πραγματοποιείται μία παρουσίαση από έρευνες που έχουν σχέση με τον εσωτερικό έλεγχο. Αναφέρεται σε κάθε περίπτωση ο ερευνητής-μελετητής της κάθε έρευνας, περιγράφεται το θέμα και η μεθοδολογία που ακολούθησε αλλά και σε τι συμπεράσματα οδηγήθηκε μέσα από την ερευνά του. Αυτή η παρουσίαση θα μας βοηθήσει να αντιληφθούμε την εξέλιξη του εσωτερικού ελέγχου κατά την διάρκεια των χρόνων. Επίσης καταλαβαίνουμε το μέγεθος της αναγκαιότητάς του, αλλά και τη χρησιμότητά σε τομείς όπως για παράδειγμα η διαχείριση κινδύνου.

Ακολουθεί το τρίτο κεφάλαιο όπου γίνεται εμβάθυνση στο εννοιολογικό περιεχόμενο του εσωτερικού ελέγχου. Στο κεφάλαιο αυτό αναδεικνύεται και η εξέλιξη του εσωτερικού ελεγκτή σε εσωτερικό σύμβουλο, αλλά και πώς συμβάλλει για την επίτευξη των στόχων της διοίκησης. Γενικότερα αναλύεται το γεγονός ότι μία επιχείρηση με αποτελεσματικό εσωτερικό έλεγχο θεωρείται αξιόπιστη. Επίσης γίνεται αναφορά και στο νομικό πλαίσιο του εσωτερικού ελέγχου.

Στη συνέχεια, στο τέταρτο κεφάλαιο προσδιορίζεται ο πληθυσμός της έρευνας και το δείγμα το υποσύνολο δηλαδή του πληθυσμού που πήρε μέρος στην έρευνα και βοήθησε στην εξαγωγή των συμπερασμάτων. Αμέσως μετά ακολουθεί η περιγραφή των ερωτήσεων του ερωτηματολογίου που δόθηκε στο δείγμα, καθώς και ποια στατιστική ανάλυση ακολουθήσαμε.

Στο πέμπτο κεφάλαιο, γίνεται ανάλυση των δεδομένων όπως αυτά προκύπτουν από τα ερωτηματολόγια που επεστράφησαν. Η στατιστική ανάλυση των ερωτηματολογίων γίνεται με την βοήθεια του λογισμικού πακέτου SPSS και η γραφική τους απεικόνιση με την βοήθεια του EXCEL.

Στο έκτο και τελευταίο κεφάλαιο της διπλωματικής εργασίας, γίνεται ανάλυση και ερμηνεία των αποτελεσμάτων όπως αυτά προκύπτουν από την έρευνα. Επίσης γίνονται προτάσεις και για μελλοντική έρευνα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

2.1 Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο αυτό θα παρουσιασθούν περιληπτικά κάποιες έρευνες που αφορούν τον εσωτερικό έλεγχο αλλά και τα συμπεράσματα που έχουμε εξάγει από αυτές. Θα κάνουμε αναφορά στον ερευνητή, στο θέμα που ασχολείται, την μεθοδολογία και τέλος στα συμπεράσματα της κάθε έρευνας.

2.2 Βιβλιογραφική Επισκόπηση

Ο **Celal K.** το 1989 μελέτησε τον τρόπο λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου στις τράπεζες της Τουρκίας. Για την έρευνα χρησιμοποιήθηκαν ερωτηματολόγια που στάλθηκαν σε ανθρώπους που ασχολούνται με τον εσωτερικό έλεγχο στις τράπεζες. Μέσα στα συμπεράσματα της έρευνας του Celal, ήταν και το γεγονός ότι η χρήση των υπολογιστών ενισχύει την σημασία του εσωτερικού ελέγχου. Όλοι οι εσωτερικοί ελεγκτές έχουν αποφοιτήσει από πανεπιστήμια και έχουν σπουδάσει λογιστική. Τέλος θεωρήθηκε ότι η ενασχόλησή τους με τον εσωτερικό έλεγχο της τράπεζας, θα τους άνοιγε το δρόμο μελλοντικά για την διεκδίκηση διευθυντικών θέσεων (Celal,1989). Βλέπουμε ότι ο εσωτερικός έλεγχος ενισχύθηκε ουσιαστικά λόγω της τεχνολογικής προόδου, καθώς επίσης γίνεται αντιληπτό και η προοπτική που είχαν όσοι είχαν ενασχόληση με τον εσωτερικό έλεγχο. Το 1994 ο **Adams, M.B.**, διεξήγαγε μια έρευνα που ανέλυε αν η Θεωρία της Αντιπροσώπευσης μπορεί να συμβάλλει στην προσπάθεια εξήγησης, του γιατί είναι αναγκαία η Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου (Adams, M.B,1994). Κατά την διάρκεια του ίδιου έτους, το 1994 δηλαδή ο **Rocco R.V** εξέτασε την διεθνή προοπτική που υπάρχει γύρω από την σύσταση ελεγκτικών επιτροπών για μεγαλύτερη εταιρική ευθύνη, κυρίως όμως των επιχειρήσεων που είναι εισαγμένες στο χρηματιστήριο. Για το λόγο αυτό προέβη σε μία εκτενή βιβλιογραφική ανασκόπηση, και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές με την κατάλληλη χρήση των πληροφοριών που λαμβάνουν, μπορούν να ενισχύσουν την εταιρική διακυβέρνηση αλλά και να διαχειρίζονται καλύτερα τις εκθέσεις που αναλαμβάνουν (Rocco, R.V, 1994). Στο επόμενο κεφάλαιο θα γίνει μία εκτενέστερη ανάλυση για να καταλάβουμε γιατί ο εσωτερικός έλεγχος αποτελεί έναν από τους τέσσερις πυλώνες της εταιρικής διακυβέρνησης. Επίσης το 1994 ο **Ali N.A.**, πραγματοποίησε μία έρευνα που αφορούσε

την επίδραση του χρονικού περιθωρίου στην λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου. Για τις ανάγκες της έρευνας στάλθηκαν ερωτηματολόγια σε εσωτερικούς ελεγκτές, με τις χρήσιμες απαντήσεις να φτάνουν το ποσοστό του 41%. Πρακτικά τα αποτελέσματα της έρευνας φανέρωσαν ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές με την παρουσία του χρονικού περιθωρίου έχουν δυσλειτουργική συμπεριφορά καθώς θεωρούν ότι η ύπαρξη χρόνου ουσιαστικά, δεν τους επιτρέπει να συλλέξουν τις κατάλληλες πληροφορίες (Ali, N.A., 1994). Ένα άλλο ερώτημα είναι το οποίο ερευνήθηκε είναι κατά πόσο αποτελεσματικός και αποδοτικός είναι ο εσωτερικός έλεγχος. Έτσι λοιπόν το 1995 οι **Colbert J.L** και **Alderman W.** ,προσέγγισαν τον εσωτερικό έλεγχο ανάλογα με την αποτελεσματικότητα και την αποδοτικότητα που μπορεί να έχει. Το αποτέλεσμα της ερευνάς τους ήταν ότι ο έλεγχος που στηρίζεται στην τήρηση των διαδικασιών είναι πιο εύκολος, ενώ ο έλεγχος που βασίζεται στην αναγνώριση και διαχείριση κίνδυνου είναι πιο αποδοτικός και επιφέρει καλύτερα αποτελέσματα (Colbert and Alderman, 1995). Την ίδια χρονιά, το 1995 δηλαδή, ο **Chan M.M.K.**, έκανε μία μελέτη περίπτωσης σε παραρτήματα ενός διεθνούς τραπεζικού ομίλου στην περιοχή της Ασίας-Ειρηνικού. Με την μελέτη του αυτή προσπάθησε να αποδείξει, ότι μπορούν όλα τα παραρτήματα να έχουν ομοιομορφία στις διαδικασίες του εσωτερικού ελέγχου παρά το γεγονός ότι μπορεί να υπάρχει διαφορά στην νοοτροπία και στην κουλτούρα (Chan M.M.K., 1995). Μπορούμε να πούμε ότι από τις αρχές του 2000 στην χώρα μας αλλά και παγκοσμίως άρχισε να ενισχύεται και να επεκτείνεται η χρήση του εσωτερικού ελέγχου. Για το λόγο αυτό το 2006 οι **Allegrini, M. και D' Onza, G., Paape, L., Melville, R. και Sarens, G** πραγματοποίησαν μια βιβλιογραφική έρευνα με σκοπό να αναδείξουν την επέκταση του εσωτερικού ελέγχου σε όλο τον κόσμο. Η έρευνα βασίστηκε στην μελέτη της ευρωπαϊκής λογοτεχνίας με επικέντρωση στις πολύπλευρες δεξιότητες που πρέπει να έχουν οι εσωτερικοί ελεγκτές προκειμένου να μπορούν να ανταποκριθούν στις συνεχείς αλλαγές των παγκόσμιων επιχειρηματικών ενεργειών. Ουσιαστικά μας δείχνει πόσο σημαντικός είναι ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή στη διαμόρφωση μιας καλής εταιρικής διακυβέρνησης (Allegrini, M. and D' Onza, G., Paape, L., Melville, R. and Sarens, G.,2006). Μια ακόμα μελέτη πραγματοποιήθηκε το 2007 από τους **Dessalegn G.M** και **Aderajew W.Y.**, με σκοπό να αναδείξει τις θετικές επιδράσεις του εσωτερικού ελέγχου σε έναν οργανισμό. Η μεθοδολογία που χρησιμοποίησαν ήταν μία μελέτη περίπτωσης από ένα δημόσιο εκπαιδευτικό ίδρυμα της Αιθιοπίας. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από το πόσο ποιοτικός είναι ο έλεγχος και κατά

πόσο υπάρχει στήριξη από την διοίκηση (Dessalegn, G. M. and Aderajew, W. Y.,2007). Επίσης το 2009 οι **Joe. C., Gerrit, S. και Philomena, L** διεξήγαγαν μία έρευνα με τη χρήση ερωτηματολογίων, με σκοπό να αναδείξουν κατά πόσο επηρεάζεται ο εσωτερικός έλεγχος από την σχέση του με την διοίκηση και την Ελεγκτική Επιτροπή. Η έρευνα έγινε με την βοήθεια ερωτηματολογίων που στάλθηκαν σε Αυστραλιανά διευθυντικά ελεγκτικά στελέχη, και έδειξαν ότι υπάρχει πίεση της διοίκησης ως προς τους ελεγκτές. Η πίεση αυτή ασκείται με διάφορες τακτικές όπως η χρήση του τμήματος του εσωτερικού ελέγχου ως βήμα εξέλιξης σε ανώτερες διοικητικές θέσει. Ακόμη η έγκριση του προϋπολογισμού του τμήματος είναι ένα άλλο εργαλείο που χρησιμοποιείται κάνοντας έτσι τον ελεγκτή να νιώθει ως ένα στέλεχος που βοηθά την διοίκηση και να χάνει ένα σημαντικό μέρος της ανεξαρτησίας του. Τέλος όσον αφορά την συγκεκριμένη περίπτωση παρατηρήθηκε και μη σωστή υποβολή ελεγκτικών εκθέσεων από τα ανώτερα στελέχη του εσωτερικού ελέγχου στην Ελεγκτική Επιτροπή (Joe, C., Gerrit, S. and Philomena, L.,2009). Την ίδια χρονιά το 2009 δηλαδή, σε μία άλλη έρευνα που πραγματοποιήθηκε από τους **Palfi C. και Murescan M.**, προσπάθησαν να αναδείξουν τα οφέλη ενός καλά οργανωμένου συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Η έρευνα έγινε σε ένα δείγμα πιστωτικών ιδρυμάτων στη Ρουμανία, αναλύοντας τη γνώμη της Επιτροπής Βασιλείας πάνω στα ελαττώματα του εσωτερικού ελέγχου. Κατέληξαν λοιπόν στο συμπέρασμα ότι για να είναι αποτελεσματικός ο έλεγχος πρέπει να υπάρχει συνεχής συνεργασία σε όλες τις δομές του ελέγχου καθώς επίσης και ανάμεσα στους εσωτερικούς και εξωτερικούς ελεγκτές (Palfi, C. and Murescan, M. ,2009). Φτάνοντας στο 2010 πραγματοποιήθηκε μία έρευνα από τους **Subramaniam N. και Stewart J.**, η οποία αφορούσε την ανεξαρτησία και αντικειμενικότητα του εσωτερικού ελέγχου. Οι ερευνητές στηρίχθηκαν στην ανασκόπηση της βιβλιογραφίας σε θέματα που αφορούσαν την οργάνωση του εσωτερικού ελέγχου, καθώς και τον ρόλο του ελεγκτή. Παρόλα αυτά καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι υπάρχει αρκετή γνώση γύρω από την ανεξαρτησία του εσωτερικού ελέγχου, εντοπίζοντας όμως κάποια κενά στη βιβλιογραφία που χρειάζονται περαιτέρω έρευνα (Subramaniam,N. Stewart, J.,2010). Τέλος το 2013 η **Pricewaterhousecoopers**, πραγματοποίησε μία μελέτη για τον εσωτερικό έλεγχο και την συνεισφορά του στις επιχειρήσεις με ουσιαστικό ρόλο. Σύμφωνα όμως με την έρευνα οι Διευθύνσεις Εσωτερικού Ελέγχου, θα πρέπει συνεχώς να βελτιώνονται και να εξελίσσονται, και για να το καταφέρουν αυτό θα πρέπει να ενισχύουν συνεχώς τις δεξιότητες τους. Συνοψίζοντας η έρευνα καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι

επιτυχημένες Διευθύνσεις Εσωτερικού Ελέγχου χαρακτηρίζονται από τα παρακάτω χαρακτηριστικά: α) Διαθέτουν ισχυρές ελεγκτικές ικανότητες, β) Συνεργάζονται αποτελεσματικά με όλες τα τμήματα εντός της επιχείρησης, γ) Ενσωματώνουν τους αναδυόμενους κινδύνους στο ελεγκτικό πλάνο, και δ) Συμμετέχουν ενεργά στις πρωτοβουλίες της Διοίκησης (π.χ. συγχωνεύσεις και εξαγορές), (Pricewaterhousecoopers, 2013). Οι έρευνες που αναφέραμε παραπάνω είχαν ως στόχο να αναδείξουν τον τρόπο λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου μέσα σε ένα οργανισμό, αλλά και την εξέλιξή του μέσα στα χρόνια. Στη συνέχεια θα αναφερθούμε σε δύο έρευνες που μας δείχνουν τη συμβολή των πληροφοριακών συστημάτων στον εσωτερικό έλεγχο. Το 2001 πραγματοποιήθηκε μια έρευνα που αφορούσε την ασφάλεια των συστημάτων πληροφορικής αλλά και των διαδικασιών του εσωτερικού ελέγχου στο ελληνικό δημόσιο. Η έρευνα διεξήχθη από τους **Loukis E.** και **Spinellis D.**, με την βοήθεια ερωτηματολογίων που έστειλαν σε πολλούς δημόσιους οργανισμούς. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι θεωρούν πολύ σημαντικά δεδομένα τις ηλεκτρονικές πληροφορίες και ενδιαφέρονται για την διασφάλισή τους, χωρίς ωστόσο να υπάρχει μία συνολική αντιστοιχία και για την ασφάλεια των πληροφοριακών συστημάτων αλλά και των διαδικασιών του εσωτερικού ελέγχου (Loukis and Spinellis, 2001). Ακόμη το 2008 ο **Ahmad A.A.**, πραγματοποίησε μία έρευνα με τη βοήθεια ερωτηματολογίων που εστάλησαν σε οργανισμούς στη Σαουδική Αραβία, με σκοπό να αναδείξει την χρησιμότητα των πληροφοριακών συστημάτων στον εσωτερικό έλεγχο. Η ανάλυση των ερωτηματολογίων έγινε με την βοήθεια του προγράμματος SPSS, και έδειξε ότι οι ελεγκτές πρέπει να βελτιώσουν τις γνώσεις τους πάνω στα συστήματα πληροφορικής για τον καλύτερο σχεδιασμό και επίβλεψη της διαδικασίας του ελέγχου (Ahmad, A. A.,2008). Παρατηρούμε λοιπόν ότι συνδυαστικά ο εσωτερικός έλεγχος με τη χρήση συστημάτων πληροφορικής μπορούν να βελτιώσουν τις υπηρεσίες του ελέγχου. Οι επόμενες έρευνες που αναφέρονται, αφορούν στους ανθρώπους που ασκούν τον εσωτερικό έλεγχο, τους ελεγκτές δηλαδή προσπαθώντας να σκιαγραφήσουμε τα βασικά χαρακτηριστικά τους. Ο **Gareth M.** το 1980 ανέλυσε τα προβλήματα που δημιουργούνται ανάμεσα στον εσωτερικό ελεγκτή και τους ελεγχόμενους. Για την ερευνά του χρησιμοποίησε ερωτηματολόγια που τα διένειμε σε εσωτερικούς ελεγκτές σε αστυνομικά τμήματα, εκπαιδευτικά ιδρύματα και κοινωνικές υπηρεσίες. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι ο εσωτερικός έλεγχος χρησιμοποιήθηκε αρχικά ως μία διαδικασία ελέγχου των εργαζομένων και με την πάροδο των χρόνων κατάφερε να θεωρείται ως μία αναπόσπαστη υπηρεσία της Διοίκησης μέσα στον

εκάστοτε οργανισμό. Πρακτικά δηλαδή οι εσωτερικοί ελεγκτές δεν είχαν μόνο *ελεγκτική ιδιότητα αλλά και συμβουλευτική* (Gareth,1980). Ο **Chan M.M.K.**, σε μία άλλη έρευνα το 1995 που πραγματοποίησε με την βοήθεια ερωτηματολογίων που έστειλε σε ελεγκτές τεσσάρων ελεγκτικών εταιρειών, προσπάθησε να αποδείξει κατά πόσο επηρεάζεται η κρίση των ελεγκτών από την ύπαρξη μίας πρόσφατης εμπειρίας την στιγμή που αναλύει μια σειρά αποδείξεων ανεξάρτητα από το γεγονός αν είναι θετικές ή αρνητικές. Επίσης εξέτασε και την επίδραση που έχει το γνωστικό επίπεδο του ελεγκτή. Τα αποτελέσματα έδειξαν αλληλεπίδραση του γνωστικού επιπέδου του ελεγκτή και των μεταγενέστερων πληροφοριών που λαμβάνει ο ελεγκτής (Chan, M.M.K., 1995). Το 1996 ο **Rocco R.V.**, με μία βιβλιογραφική έρευνα που πραγματοποίησε, προσπάθησε να αναδείξει τον ρόλο που διαδραματίζουν οι κρατικές οργανώσεις και οι ελεγκτικοί οργανισμοί στην ανεξαρτησία των ελεγκτών τόσο σε τοπικό, όσο και σε διεθνές επίπεδο. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι η ανεξαρτησία και η αντικειμενικότητα θεωρούνται η σημαία του ελεγκτικού επαγγέλματος. Το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών καθώς και άλλοι οργανισμοί έχουν αναγνωρίσει την σπουδαιότητα της έρευνας αυτής και την έχουν κωδικοποιήσει στους κώδικες επαγγελματικής ηθικής (Rocco, R.V., 1996). Το 2003 οι **Read W.J.** και **Rama D.V.**, πραγματοποίησαν μια έρευνα που αφορά το ρόλο που μπορεί να παίζουν οι καταγγελίες ελαττωμάτων, στους εσωτερικούς ελεγκτές. Στάλθηκαν ερωτηματολόγια σε 400 αμερικανικές κατασκευαστικές εταιρίες εισηγμένες στο χρηματιστήριο. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι έχουν γίνει καταγγελίες δυσλειτουργιών των ελεγκτών με το 65% αυτών να είναι αληθινές (Read, W. J. and Rama, D. V.,2003). Το 2005 οι **Faudziah, H.F.**, **Hasnah, H.** και **Muhamad, J.**, εξετάζουν αν το τμήμα εσωτερικού ελέγχου της εταιρίας Bursa Malaysia, ακολουθεί τα πρότυπα επαγγελματικής κατάρτισης των εσωτερικών ελεγκτών. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε με την χρήση ερωτηματολογίων που στάλθηκαν στους εσωτερικούς ελεγκτές του τμήματος. Το συμπέρασμα που εξήγαγαν ήταν ότι η διοίκηση του τμήματος, η επαγγελματική πιστοποίηση και η αντικειμενικότητα επηρεάζουν σε πολύ μεγάλο βαθμό την παρακολούθηση του ελέγχου (Faudziah, H. F., Hasnah, H. and Muhamad, J.,2005). Οι **Bierstaker J.L.** και **Thibodeau J.C.**, το 2006, πραγματευόταν αν η χρήση ερωτηματολογίου ή η παρουσίαση γεγονότων με γραπτό λόγο μπορεί να επηρεάσει έναν ελεγκτή στην εύρεση αδυναμιών του ελέγχου. Η μεθοδολογία που ακολούθησαν ήταν επικοινωνία μέσω διαδικτύου, με ένα δείγμα 73 ελεγκτών από δύο εταιρίες της νοτιοανατολικής Αμερικής. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι, οι ελεγκτές που

χρησιμοποιούν ερωτηματολόγια για την εύρεση αδυναμιών στη διαδικασία του ελέγχου, αναγνώριζαν περισσότερα αδύναμα σημεία συγκριτικά με αυτούς που χρησιμοποιούσαν την γραπτή παρουσίαση γεγονότων (Bierstaker and Thibodeau, 2006). Το 2009 οι **Ahmad** και **Taylor** με την χρήση ερωτηματολογίων που έστειλαν σε εσωτερικούς ελεγκτές του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών της Μαλαισίας, προσπάθησαν να εξετάσουν κατά πόσο η ανεξαρτησία των ελεγκτών επηρεάζεται από την σύγχυση που μπορεί να τους προκαλεί ο ρόλος τους. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι επηρεάζεται η αίσθηση ανεξαρτησίας τους (Ahmad, Z. and Taylor, D., 2009). Σε μία άλλη έρευνα που πραγματοποιήθηκε το 2009, οι **Burnaby P.** και **Hass S.**, μελέτησαν με την βοήθεια ερωτηματολογίων, τις πρακτικές που ακολουθεί ένας αποτελεσματικός έλεγχος, τις δεξιότητες που πρέπει να έχουν οι ελεγκτές αλλά και τι τεχνικές και συστήματα ελέγχου χρησιμοποιούν. Τα ερωτηματολόγια εστάλησαν σε μέλη του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών σε 91 χώρες. Τα συμπεράσματα που κατέληξαν είναι ότι οι ελεγκτές θα πρέπει να συμμορφώνονται με τα Διεθνή Πρότυπα Εσωτερικών Ελεγκτών και γενικότερα θα πρέπει να κάνουν ξεκάθαρο στις διοικήσεις ότι τα πρότυπα προσθέτουν αξία στην επιχείρηση και είναι καλό να τηρούνται ευλαβικά (Burnaby, P. and Hass, S.,2009). Ουσιαστικά δηλαδή γίνεται ξεκάθαρο ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές τηρώντας πιστά τα Διεθνή Πρότυπα μπορούν να είναι αντικειμενικοί κατά τη διάρκεια του ελέγχου, αλλά το πιο σημαντικό είναι ο καινούριος ρόλος τους τα τελευταία χρόνια αυτός του συμβούλου. Στη συνέχεια ακολουθούν τρεις έρευνες που έχουν ως στόχο να αναδείξουν τη σχέση που έχει ο εσωτερικός με τον εξωτερικό έλεγχο. Έτσι λοιπόν ο **Alan R.** , το 1994 ήταν μέσα από την ερευνά του να καταγράψει τα χαρακτηριστικά της σχέσης που αναπτύσσονται ανάμεσα στους εσωτερικούς και εξωτερικούς ελεγκτές. Με τη χρήση ερωτηματολογίων προσπάθησε να αναδείξει κατά πόσο το SAS (Statement on Auditing Standards) δηλαδή η Δήλωση με βάση τα Ελεγκτικά Πρότυπα επηρεάζει αυτή την σχέση. Τα αποτελέσματα λοιπόν έδειξαν ότι οι δύο πλευρές έχουν μία πολύ καλή συνεργασία, και σε όποιες εταιρίες το επίπεδο των εσωτερικών ελεγκτών δεν είναι το απαιτούμενο υπάρχει η ανάλογη καθοδήγηση από τους εξωτερικούς ελεγκτές (Alan, R., Gerald, H. L.and Gavin, T. A.1994). Καταλαβαίνουμε δηλαδή ότι είναι μία σχέση με άμεση αλληλεπίδραση. Για το λόγο αυτό δέκα χρόνια μετά το 2004, οι **Haron, H., Chambers, A., Ramsi, R. και Ismail, I.**, διεξήγαγαν μία έρευνα που αφορά τη σχέση που έχουν οι εξωτερικοί με τους εσωτερικούς ελεγκτές. Η έρευνα αυτή μας δείχνει ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές στηρίζονται στους εσωτερικούς, ειδικά για τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων

των εταιριών, μειώνοντας έτσι το λειτουργικό κόστος. Η έρευνα έγινε με την χρήση ερωτηματολογίων που εστάλησαν στους επικεφαλής ελεγκτικών εταιριών στην Μαλαισία. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι το υψηλό επίπεδο τεχνικών γνώσεων και η λειτουργικότητα είναι τα βασικά χαρακτηριστικά που επιθυμούν οι εξωτερικοί από τους εσωτερικούς ελεγκτές, προκειμένου να στηριχθούν στην βοήθειά τους (Haron, H., Chambers, A., Ramsi, R. and Ismail, I.,2004). Βλέπουμε λοιπόν πώς αν μία επιχείρηση επενδύσει στην εκπαίδευση των εσωτερικών ελεγκτών της, μόνο κερδισμένη μπορεί να βγει μειώνοντας το λειτουργικό κόστος σε διάφορα τμήματα. Ακόμη το 2004 πραγματοποιήθηκε μια έρευνα από τους **Abdulrahman, A.M. Al-Twajjry, J. A. και Gwilliam, D. R.**, η οποία ασχολήθηκε με το εύρος της συνεργασίας του εξωτερικού με τον εσωτερικό έλεγχο στις επιχειρήσεις στη Σαουδική Αραβία. Η μεθοδολογία που χρησιμοποίησαν, είναι με την χρήση ερωτηματολογίων αλλά και συνεντεύξεων σε διευθυντές υπηρεσιών εσωτερικού ελέγχου καθώς επίσης και σε εξωτερικούς ελεγκτές. Από την έρευνα προέκυψε ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές δήλωσαν την δυσαρέσκειά τους σχετικά με την ανεξαρτησία του εσωτερικού ελέγχου στις επιχειρήσεις, καθώς επίσης και για την μικρή τους στελέχωση. Επίσης οι εσωτερικοί ελεγκτές θεώρησαν την συνεργασία με τους εξωτερικούς ελεγκτές μικρής κλίμακας, με πρόθεση όμως από τους τελευταίους για διεύρυνση της σχέσης αυτής, αρκεί ο εσωτερικός έλεγχος να αποκτήσει ποιότητα, αντικειμενικότητα και εργασιακή εμπειρία. Τέλος, οι εξωτερικοί ελεγκτές εξέφρασαν τον προβληματισμό τους ότι στον τομέα του εσωτερικού ελέγχου λείπει ο επαγγελματισμός, καθώς επίσης ότι υπάρχει άμεση σύνδεση με την διοίκηση κάτι που δεν προωθεί την συνεργασία τους (Abdulrahman, A.M., Al-Twajjry, J. A. and Gwilliam, D. R.,2004). Καταλαβαίνουμε λοιπόν ότι ο εξωτερικός έλεγχος θέλει ένα ανεξάρτητο και δυναμικό εσωτερικό έλεγχο για να μπορέσει να προωθηθεί και να ενισχυθεί η συνεργασία τους. Κλείνοντας το κομμάτι της βιβλιογραφικής ανασκόπησης, ένα ακόμη σημαντικό θέμα είναι και η σχέση του εσωτερικού ελέγχου με την απάτη. Το 2007 ο **Durbin N.R.**, προσπάθησε να εξετάσει τον τρόπο με τον οποίο οι επιχειρήσεις αποδεικνύουν ότι πραγματοποιούν προσπάθειες καταπολέμησης απάτης. Έκρινε λοιπόν ότι οι οργανισμοί θα έπρεπε να έχουν ένα πλαίσιο ενεργειών που θα τους προστάτευε από ενδεχόμενες απάτες και θα δημιουργούσε ένα αίσθημα ασφάλειας στους εργαζομένους, στη διοίκηση αλλά και σε μελλοντικούς επενδυτές (Durbin,2007). Επίσης δύο Έλληνες, το 2008 οι **Koutoupis** και **Tsamis** με μία βιβλιογραφική έρευνα και τρεις μελέτες περιπτώσεων τριών μεγάλων ελληνικών τραπεζών προσπάθησαν να αναλύσουν την συμπεριφορά των

τραπεζών στην προσέγγιση ελέγχου κινδύνου (risk based approach). Οι εισηγμένες επιχειρήσεις στο χρηματιστήριο επιβάλλεται από τον ελληνικό νόμο να έχουν Υπηρεσίες Εσωτερικού Ελέγχου. Έτσι λοιπόν συμβαίνει και με τις τράπεζες στις μελέτες περιπτώσεων. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι τόσο η Επιτροπή Βασιλείας όσο και τα πρότυπα επαγγελματικής κατάρτισης απαιτούν τη χρήση της προσέγγισης ελέγχου κινδύνου, κάτι που δεν γίνεται πράξη από τις ελληνικές τράπεζες. Χρησιμοποιούν έναν ενδιάμεσο έλεγχο που λαμβάνει υπόψη τον κίνδυνο χωρίς όμως να καταγράφεται ή να φαίνονται κάπου τρόποι πιθανής διαχείρισής του (Koutouris, A. G. and Tsamis, A.,2008). Γίνεται λοιπόν εύκολα αντιληπτό ότι με τη σωστή χρήση του εσωτερικού ελέγχου καθώς και με τα σωστά συστήματα εσωτερικού ελέγχου, οι επιχειρήσεις μπορούν να προστατευτούν από ενδεχόμενες απάτες και κινδύνους. Παρακάτω παρατίθεται ο συγκεντρωτικός πίνακας της ανασκόπησης των ερευνών με χρονολογική σειρά.

Πίνακας 1: Περιληπτική ανασκόπηση ερευνών

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΕΤΟΣ	ΘΕΜΑ	ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ
Gareth M.	1980	Εσωτερικός ελεγκτής	Ερωτηματολόγιο
Celal K.	1989	Εσωτερικός έλεγχος	Ερωτηματολόγιο
Adams M.B.	1994	Θεωρία αντιπροσώπευσης-εσωτερικός έλεγχος	Βιβλιογραφική έρευνα
Rocco R.V.	1994	Ελεγκτική Επιτροπή	Βιβλιογραφική έρευνα
Alan R.	1994	Εξωτερικοί και εσωτερικοί ελεγκτές	Ερωτηματολόγιο
Ali N.A.	1994	Εσωτερικός έλεγχος	Ερωτηματολόγιο
Colbert J.L, and Alderman W.	1995	Προσέγγιση ελέγχου	Βιβλιογραφική έρευνα
Chan M.M.K.	1995	Μεθοδολογία εσωτερικού ελέγχου	Case study
Chan M.M.K.	1995	Εσωτερικοί ελεγκτές	Ερωτηματολόγιο
Rocco R.V.	1996	Ανεξαρτησία ελεγκτών	Ιστορική αναδρομή και βιβλιογραφική έρευνα
Loukis E. and Spinellis D.	2001	Διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου	Ερωτηματολόγιο
Read W.J and Rama D.V.	2003	Καταγγελίες δυσλειτουργιών και εσωτερικοί ελεγκτές	Ερωτηματολόγιο
Haron. H.	2004	Εξωτερικοί και εσωτερικοί ελεγκτές	Ερωτηματολόγιο

Abdulrahman, A.M.	2004	Εξωτερικός και εσωτερικός έλεγχος	Ερωτηματολόγιο
Faudziah H.F.	2005	Εσωτερικός έλεγχος	Ερωτηματολόγιο
Bierstaker J.L. and Thibodeau J.C.	2006	Εσωτερικός έλεγχος	Επικοινωνία μέσω διαδικτύου
Allegrini M.	2006	Εσωτερικός έλεγχος	Βιβλιογραφική έρευνα
Durbin N.R.	2007	Καταπολέμηση απάτης	Βιβλιογραφική έρευνα
Dessalegn G.M. and Aderajew W.Y.	2007	Εσωτερικός έλεγχος	Case study
Koutoupis A. and Tsamis A.	2008	Risk –based προσέγγιση ελέγχου	Βιβλιογραφική έρευνα και case studies
Ahmad A.A.	2008	Εσωτερικοί ελεγκτές	Ερωτηματολόγιο
Ahmad Z. and Taylor D.	2009	Ανεξαρτησία εσωτερικών ελεγκτών	Ερωτηματολόγιο
Joe C.	2009	Ανεξαρτησία εσωτερικού ελέγχου	Ερωτηματολόγιο
Burnaby P. and Hass S.	2009	Εσωτερικός έλεγχος	Ερωτηματολόγιο
Palfi C. and Muresan M.	2009	Εσωτερικός έλεγχος	Βιβλιογραφική έρευνα- Συγκριτική ανάλυση
N. Subramanian, J.D. Stewart	2010	Ανεξαρτησία και αντικειμενικότητα εσωτερικού ελέγχου και αναδυόμενες ερευνητικές ευκαιρίες	Βιβλιογραφική έρευνα
Pricewaterhousecoopers	2013	Μελέτη για το επάγγελμα του εσωτερικού ελέγχου	Ερωτηματολόγιο-Έρευνα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

3.1.1 Εισαγωγή στην έννοια της Ελεγκτικής

Σε αυτό το κεφάλαιο θα πραγματοποιηθεί μία προσπάθεια εισαγωγής στην έννοια της Ελεγκτικής και του εσωτερικού ελέγχου. Η Ελεγκτική επιστήμη περιλαμβάνει στο περιεχόμενο της τόσο τον εσωτερικό όσο και τον εξωτερικό έλεγχο. Αποτελεί κλάδο της οικονομικής των επιχειρήσεων και ασχολείται με τη διενέργεια ελέγχου σε κάθε οικονομική διαχείριση ξένης περιουσίας. Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μία παγκόσμια αύξηση των οικονομικών εγκλημάτων με αποτέλεσμα οι διοικήσεις των επιχειρήσεων να έρχονται αντιμέτωπες με μία πολύπλοκη πραγματικότητα και να αναζητούν λύσεις μέσω του ελέγχου. Έτσι λοιπόν έρχεται η ελεγκτική να προσφέρει στις επιχειρήσεις ένα εργαλείο της, που ονομάζεται Εσωτερικός Έλεγχος (Internal Audit). Στη σύγχρονη εποχή ο εσωτερικός έλεγχος συμβάλει στην διάγνωση και διαχείριση κινδύνων αναδυόμενων και μη, προσθέτοντας με αυτό τον τρόπο αξία στην επιχείρηση.

3.1.2 Αντικείμενο της Ελεγκτικής

Η ελεγκτική έχει ως μοναδικό αντικείμενο την πιστοποίηση των οικονομικών ενεργειών και καταστάσεων μιας επιχείρησης. Τέτοιες καταστάσεις αφορούν την επαλήθευση των βιβλίων και λογαριασμών της επιχείρησης. Επίσης έχει ως αντικείμενο την έκφραση αληθοφανών οικονομικών στοιχείων, σύμφωνα με την επιστημονική δεοντολογία , όπως αυτά ορίζονται στα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα. Η ελεγκτική πρακτικά, εξετάζει τρία βασικά θέματα τα οποία αφορούν τον εσωτερικό έλεγχο, και είναι ουσιαστικά και τα θέματα που θα προσπαθήσουμε να αναλύσουμε στην συνέχεια της διπλωματικής εργασίας. Αυτά είναι τα εξής:

1. Το Αντικείμενο του Ελέγχου. Ουσιαστικά μας εξηγεί γιατί είναι αναγκαίος ο έλεγχος, και ποιοι είναι οι άμεσα ενδιαφερόμενοι από την διενέργεια του ελέγχου. Όπως για παράδειγμα είναι οι διοικούντες ή οι μέτοχοι.
2. Το Υποκείμενο του Ελέγχου. Πρακτικά αυτό το κομμάτι αφορά τον ελεγκτή, δηλαδή τι προδιαγραφές και χαρακτηριστικά πρέπει να διαθέτει

ο ελεγκτής για να μπορέσει να ανταποκριθεί στα απαιτητικά καθήκοντά του.

3. Οι Ελεγκτικές Διαδικασίες. Πρόκειται για την μεθοδολογία και τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου που θα χρησιμοποιήσει ο ελεγκτής για να φέρει εις πέρας τον έλεγχο μέσα στα πλαίσια πάντα των Διεθνών Ελεγκτικών Προτύπων (Παπαστάθης,2014).

3.2 Ιστορική αναδρομή

Η αναγκαιότητα του ελέγχου και οι ελεγκτές δεν είναι κάτι καινούριο στην ελληνική πραγματικότητα. Από ιστορικά στοιχεία είναι γνωστό ότι ο έλεγχος πρωτοεμφανίστηκε όταν οι άνθρωποι άρχισαν να ανταλλάσσουν αγαθά μεταξύ τους σε προϊστορικά χρόνια. Οι Έλληνες φιλόσοφοι όπως ο Σωκράτης, ο Αριστοτέλης, ο Πλάτων, στα θέματα δημοσιονομικής διαχείρισης της πολιτείας χάραξαν κατευθύνσεις οι οποίες ήταν πολύ δυναμικές και ουσιαστικές, με αποτέλεσμα το περίγραμμά τους να διατηρείται μέχρι σήμερα. Από το 3000 π.χ. στους Νινευίτες της Βαβυλώνας συναντά κάποιος εμπορικούς νόμους και ελεγκτικές εκθέσεις. Ο άνθρωπος που κατέγραφε τότε αυτές τις συναλλαγές και τις νομιμοποιούσε με την υπογραφή του, ήταν ο λογιστής της εποχής ή όπως θα λέγαμε σήμερα ο ελεγκτής.

Μεταξύ 3000-1750 π.χ. οι αρχαίοι Σουμέριοι χρησιμοποίησαν ελεγκτικές μεθόδους με σκοπό να διαχειριστούν τις περιουσίες των ιερέων και των βασιλιάδων τους. Με την ανάπτυξη λοιπόν της γραφής εμφανίστηκαν και οι πρώτοι γραφείς οι οποίοι ασχολήθηκαν με τις οικονομικές δραστηριότητες. Είχαν υψηλή μόρφωση, που την αποκτούσαν σε σχολές εντός των ναών καθώς και κατείχαν και υψηλή κοινωνική θέση. Είχαν διάφορες ειδικότητες όπως λογιστές-ελεγκτές, εκτιμητές έργων τέχνης, διοικητές σε υψηλές θέσεις, καθώς και άλλες ειδικότητες. Τέλος για να καταλάβουμε τη σημασία των ελεγκτών εκείνη την εποχή, αρκεί να δούμε τον κλάδο της υφαντουργίας ο οποίος παρουσίαζε μεγάλη ανάπτυξη εκείνη την εποχή και αποτελούσε πηγή πλούτου, ο έλεγχος γινόταν με κανόνες και τεχνικές που εφαρμόζονται μέχρι σήμερα (Παπαστάθης,2014).

Στην αρχαία Αίγυπτο στην εποχή των μεγάλων Φαραώ, οι συγκομιδές κυρίως των σιτηρών ήταν το κυριότερο φορολογητέο προϊόν. Το μεγάλο τους πρόβλημα όμως ήταν ο έλεγχος αυτών των τόσο μεγάλων ποσοτήτων, και για το λόγο αυτό το κράτος

δημιούργησε τους «Επιστάτες» σιτηρών. Οι επιστάτες είχαν δηλαδή, το ρόλο του σημερινού εσωτερικού ελεγκτή. Εκπαιδεύονταν και αυτοί μέσα στους ναούς, όπως οι Σουμέριοι και ουσιαστικά έλεγχαν τις εισαγωγές και εξαγωγές σιτηρών από τις αποθήκες. Τους αποδίδονταν μεγάλες τιμές από τους Φαραώ αν επιτύγχαναν τους στόχους και παρουσίαζαν ευνοϊκές εισπράξεις.

Στην αρχαία Ελλάδα όπως είπαμε και παραπάνω έχουμε πολλές αναφορές για την ελεγκτική και τους ελεγκτές. Μία πραγματική καινοτομία πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα γύρω στα 400 π.χ., όπου υπήρχε νόμος που όριζε τη δημοσιοποίηση των οικονομικών καταστάσεων εκείνης της εποχής, όπως συμβαίνει δηλαδή και σήμερα με τους ισολογισμούς. Επίσης πάλι στην Αθήνα, υπήρχε ένα σώμα ελεγκτών που απαρτιζόνταν από 10 άτομα και ονομαζόταν «Εύθυνοι», οι οποίοι έλεγχαν τους λογαριασμούς των αρχόντων όταν αποχωρούσαν από το αξίωμά τους, καθώς επίσης και τα δημόσια δάνεια που δίνονταν στις άλλες πόλεις κράτη. Στην υπόλοιπη αρχαία Ελλάδα έχουμε τους «Εξεταστάς», τους «Συνηγόρους», τους «Απολόγους» οι οποίοι είχαν ελεγκτικές δραστηριότητες (Παπαστάθης, 2014).

Στην αρχαία Ρώμη επίσης στην εποχή των αυτοκρατόρων υπήρχαν οι «Υπατοι», οι «Κήνσορες» ή «Τιμητές» και οι «Ταμίες», οι οποίοι έλεγχαν τους λογαριασμούς των επαρχιών καθώς και το δημόσιο πλούτο και ύστερα έδιναν τον «ισολογισμό» αυτό αν μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε αυτό τον όρο, για έγκριση στη σύγκλητο (Καζαντζής, 2006). Επίσης την ίδια απήχηση και δυναμική μπορούμε να πούμε ότι είχαν και οι λογιστές-ελεγκτές στο Βυζάντιο.

Στην εποχή της Αναγέννησης πολύ ηγέτες ξένων χωρών είχαν επηρεαστεί από τις ιδέες των αρχαίων Ελλήνων φιλοσόφων. Για παράδειγμα στην Ιταλία η Πίζα είχε και αυτή τον δικό της ελεγκτή (Τσακλάγκανος, 2005). Στη Γαλλία το 1807 ο Ναπολέων ιδρύει το ελεγκτικό συνέδριο του Παρισίου, όπου σκοπός του ήταν να ελέγχει όλους τους λογαριασμούς και να τους επαληθεύει. Ο πιο γνωστός ελεγκτής που έκανε τη δουλειά αυτή για πολλά χρόνια στο Παρίσι ήταν ο μαθηματικός Bertrant - Francois Bareme (1640-1703) ο οποίος μάλιστα άφησε ως παρακαταθήκη ένα έργο για την διπλογραφική λογιστική μέθοδο.

Στην Αγγλία περί το 1845 με τη συγχώνευση των σιδηροδρομικών εταιριών, εμφανίστηκε και ένας νόμος που όριζε ότι ο ισολογισμός των εταιριών θα πρέπει να

υπογράφεται από τους ελεγκτές. Όμως λόγω του γεγονότος ότι οι ελεγκτές δεν ήταν κατάλληλα καταρτισμένοι και πολλοί από αυτούς επέπεσαν σε καταχρήσεις το ελεγκτικό επάγγελμα πέρασε μία μεγάλη κρίση. Έτσι λοιπόν από το 1854 αρχικά στη Σκωτία μέχρι και το 1957 σε όλη τη Μεγάλη Βρετανία δημιουργήθηκαν επαγγελματικές ενώσεις που σκοπό είχαν να ανυψώσουν το επάγγελμα του ελεγκτή. Ουσιαστικά μπορούμε να πούμε ότι η Μεγάλη Βρετανία θεωρείται η πατρίδα της σύγχρονης ελεγκτικής (Δήμου,2000). Σύμφωνα πάντως με τον L.Sawyer ο Εσωτερικός Έλεγχος (Internal Audit) μπορεί να έχει την αφετηρία του στην αρχαιότητα, παρόλα αυτά η αφετηρία της σύγχρονης ελεγκτικής θεωρείται το έτος 1941, το έτος ιδρύσεως δηλαδή του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών της Αμερικής.

Στην Ελλάδα το 1920 με το Νόμο 2190/1920, «περί ανώνυμων εταιρειών», επιβάλλεται έλεγχος των οικονομικών καταστάσεων των εταιρειών από δύο ελεγκτές. Ουσιαστικά όμως στις αρχές του 1930 τέθηκαν οι βάσεις για την καλύτερη οργάνωση του ελεγκτικού επαγγέλματος. Έτσι λοιπόν με τα άρθρα 30 και 31 του Νόμου 5076/1931 «περί ανώνυμων εταιρειών και τραπεζών» θεσπίστηκε το «Σώμα Ορκωτών Λογιστών (Σ.Ο.Λ.)». Μέχρι και το 1992 το επάγγελμα του ορκωτού λογιστή το εκτελούσαν μόνο τα μέλη του Κρατικού Σώματος Ορκωτών Λογιστών, όμως με προεδρικό διάταγμα το Π.Δ. 226/92, ο υποχρεωτικός έλεγχος των ιδιωτικών και κρατικών οργανισμών πραγματοποιείται πλέον από ιδιωτικές εταιρίες ορκωτών λογιστών, δημιουργώντας πλέον το «Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (Σ.Ο.Ε.Λ.)»(Παπαστάθης,2014).

Εν κατακλείδι θα ήθελα σε αυτό το σημείο να επισημάνουμε ότι ο εσωτερικός έλεγχος αναπτύχθηκε και εξελίχθηκε κατά το πέρασμα των χρόνων εξαιτίας της δυσκολίας κάποιων οικονομικών και διοικητικών προβλημάτων, με σκοπό να μπορεί να καλύπτει όσους περισσότερους τομείς μιας επιχείρησης και να συνεισφέρει κυρίως με συμβουλευτικό ρόλο βοηθώντας τη διοίκηση να χαράζει μία καταλληλότερη εταιρική διακυβέρνηση.

3.3 Εννοιολογική ανάλυση

3.3.1 Γενικά

Ο Εσωτερικός Έλεγχος ως έννοια και αντικείμενο, αν χρησιμοποιηθεί σωστά μπορεί να καλύψει ένα μεγάλο φάσμα υπηρεσιών. Όμως πολλές φορές είτε από λάθη της διοίκησης είτε και των ιδίων των ελεγκτών δεν του προσδίδεται το ανάλογο

επιχειρησιακό κύρος. Έτσι λοιπόν θα γίνει μία προσπάθεια παρακάτω να γίνει ακριβώς αντιληπτή η έννοια του εσωτερικού ελέγχου και η διάκρισή της από την έννοια του συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Κατόπιν θα αναλύσουμε την σχέση εσωτερικού και εξωτερικού ελεγκτή, το νομικό πλαίσιο που κινείται ο εσωτερικός έλεγχος αλλά και τον καθοριστικό ρόλο του εσωτερικού ελέγχου στην βιωσιμότητα των επιχειρήσεων, κρίνοντας από το γεγονός ότι χρησιμοποιείται από τις διοικήσεις για πολύ σημαντικά θέματα όπως για ανίχνευση απάτης και για τη διαχείριση κινδύνων.

3.3.2 Ορισμός του Εσωτερικού Ελέγχου και τα είδη ελέγχου

Σύμφωνα με το Διεθνές Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών (I.I.A.), επίσημος ορισμός για τον Εσωτερικό Έλεγχο είναι ο εξής: **« Ο Εσωτερικός Έλεγχος (Internal Audit), είναι μία ανεξάρτητη και αντικειμενική και διασφαλιστική και συμβουλευτική δραστηριότητα, σχεδιασμένη να προσθέτει αξία και να βελτιώνει τις λειτουργίες ενός οργανισμού. Να βοηθάει τον οργανισμό να πετύχει τους αντικειμενικούς σκοπούς του, υιοθετώντας μία συστηματική, επαγγελματική προσέγγιση στην αξιολόγηση και βελτίωση της αποτελεσματικότητας των Διαδικασιών Διαχείρισης Κινδύνων, των Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου και Εταιρικής Διακυβέρνησης»**. Παρακάτω σας παραθέτω αναφορικά και τα είδη ελέγχου:

1. Έλεγχοι Παραγωγής (Production Audits)
2. Οικονομικοί Έλεγχοι (Financial Audits)
3. Διοικητικοί Έλεγχοι (Management Audits)
4. Λειτουργικοί Έλεγχοι (Operational Audits)
5. Έλεγχοι Συμμόρφωσης (Compliance Audits)
6. Έλεγχοι Αποδοτικότητας (Efficiency Audits)
7. Έλεγχοι Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (Corporate Social Responsibility Audits)
8. Έλεγχοι Απάτης (Fraud Audits)

3.3.3 Διάκριση της έννοιας «Εσωτερικός Έλεγχος»

Ο όρος Εσωτερικός Έλεγχος χρησιμοποιείται για να αποδώσει δύο βασικές έννοιες που είναι ο Εσωτερικός Έλεγχος και το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου. Για να γίνει αυτό πιο ξεκάθαρο μπορούμε να ορίσουμε ως εσωτερικό έλεγχο την λειτουργία αυτή που αξιολογεί την αποτελεσματικότητα του συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Για την ακρίβεια ως εσωτερικός έλεγχος ορίζεται η υπηρεσία που αξιολογεί τις λειτουργικές διαδικασίες. Άρα γίνεται εύκολα αντιληπτό, ότι το σύστημα εσωτερικού ελέγχου είναι ένα εργαλείο των διοικήσεων των επιχειρήσεων που χρησιμοποιούν με σκοπό την επίτευξη των στόχων τους και για την καλύτερη διακυβέρνηση (Παπαστάθης,2014).

3.3.4 Εσωτερικός Έλεγχος και προστιθέμενη αξία

Σε κάθε επιχείρηση η λειτουργία των τμημάτων της υπάρχει για να δημιουργεί αξία. Είναι καιρός λοιπόν να αναγνωριστεί ο εσωτερικός έλεγχος ως ένας στρατηγικός εταίρος που συνδράμει τα μέγιστα στην επίτευξη στόχων. Μπορούμε να πούμε χρησιμοποιώντας και μία δόση υπερβολής ότι ο εσωτερικός ελεγκτής είναι μία επένδυση που εξαργυρώνεται καθημερινά. Για αυτό το λόγο θα πρέπει λοιπόν ο εσωτερικός έλεγχος με το έργο του να προσθέτει συνεχώς αξία. Ένα βασικό παράδειγμα που μπορούμε να αναφέρουμε σε αυτό το σημείο για την αξία του ελέγχου είναι η αποκάλυψη μιας κλοπής ή απάτης που αποκαλύπτεται σε μία επιχείρηση από έναν ελεγκτή. Ο εσωτερικός έλεγχος μπορεί να παρουσιάσει αυτή την αποκάλυψη ως κέρδος για τον οργανισμό και να δώσει με αυτό τον τρόπο το κύρος που αναλογεί στον εσωτερικό έλεγχο μέσα στην επιχείρηση. Τέλος είναι κατανοητό ότι, για να συμβούν όλα τα παραπάνω και οι εσωτερικοί ελεγκτές να δίνουν αξία στην επιχείρηση, θα πρέπει οι ελεγκτές να έχουν πολύ καλή γνώση των λειτουργιών του συστήματος εσωτερικού ελέγχου και να μπορούν να αξιολογούν τους κινδύνους βελτιώνοντας συνεχώς τις γνώσεις και τις τεχνικές τους (Παπαστάθης, 2014).

3.4 Εσωτερικός Ελεγκτής

Ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή μέσα σε μια επιχείρηση έχει πολλές αρμοδιότητες και είναι επιφορτισμένος με την εφαρμογή της ελεγκτικής διαδικασίας. Ένας εσωτερικός ελεγκτής πρέπει να τελεί τα καθήκοντά του σύμφωνα με τον Κώδικα Δεοντολογίας του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών, που σημαίνει ότι θα πρέπει να

έχει ως βασικά χαρακτηριστικά την ανεξαρτησία, την αντικειμενικότητα και την εμπιστευτικότητα. Για την πραγματοποίηση του ελέγχου χρησιμοποιεί ως εργαλείο τα Διεθνή Πρότυπα, τα οποία θα αναλυθούν εκτενέστερα παρακάτω. Η διεύθυνση εσωτερικού ελέγχου δεν υπάγεται σε κάποια μονάδα της εταιρίας, εποπτεύεται μόνο από την Επιτροπή Ελέγχου. Επίσης, τα αποτελέσματα των ελέγχων που διενεργεί, τα αναφέρει στην Επιτροπή Ελέγχου και στο Διοικητικό Συμβούλιο. Ουσιαστικά, ο εσωτερικός ελεγκτής έχει και τον ρόλο του εσωτερικού συμβούλου, καθώς οι υπηρεσίες που προσφέρει έχουν ξεφύγει από τον κλασικό ρόλο του ελεγκτή. Συνοψίζοντας, ο εσωτερικός ελεγκτής είναι ένα στέλεχος υψηλών προδιαγραφών, άρτια καταρτισμένος και με υψηλό επίπεδο γνώσεων. Έχει έντονες διοικητικές ικανότητες, μπορεί να αναγνωρίζει του κινδύνους αναδυόμενους και μη, είναι ουσιαστικά ένα άτομο με επιχειρηματική σκέψη και επιχειρηματικό όραμα.

3.4.1 Βασικά εργαλεία των εσωτερικών ελεγκτών

Ο ρόλος των εσωτερικών εκλεκτών στις σύγχρονες οικονομικές μονάδες αποκτά συνεχώς μεγάλη βαρύτητα, χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι στις περισσότερες ανεπτυγμένες οικονομίες έχουν συσταθεί Ινστιτούτα Εσωτερικών Ελεγκτών. Προκειμένου οι εσωτερικοί ελεγκτές να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους, χρησιμοποιούν κάποια εργαλεία που τους βοηθούν στην εφαρμογή του ελέγχου. Αυτά είναι τα εξής:

1. Τα **Διεθνή Πρότυπα** για την επαγγελματική εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου. Σε παγκόσμιο και εθνικό επίπεδο, τα Πρότυπα καθορίζουν την φύση και τον σκοπό της υπηρεσίας του εσωτερικού ελέγχου. Ο σκοπός των Προτύπων είναι:
 - I. Να αποτυπώσουν τις βασικές αρχές που διέπουν τον εσωτερικό έλεγχο ως υπηρεσία,
 - II. Να αποτελέσουν ένα γενικότερο πλαίσιο για την εφαρμογή και προώθηση ενός μεγάλου εύρος διαδικασιών που προσθέτουν αξία στον εσωτερικό έλεγχο,
 - III. Να δημιουργήσουν μια βάση για την αξιολόγηση της απόδοσης του εσωτερικού ελέγχου
 - IV. Να προωθήσουν την βελτίωση σε λειτουργίες και διαδικασίες οργάνωσης

Τα Πρότυπα αποτελούνται από τα Πρότυπα Χαρακτηριστικών και τα Πρότυπα Διεξαγωγής. Τα Πρότυπα Χαρακτηριστικών αναφέρονται στα χαρακτηριστικά των οργανισμών και των ατόμων που εφαρμόζουν τον εσωτερικό έλεγχο. Τα Πρότυπα διεξαγωγής περιγράφουν την μεθοδολογία των υπηρεσιών του εσωτερικού ελέγχου. Τέλος, τα Διεθνή Πρότυπα βελτιώνονται κατά καιρούς σύμφωνα με τις ελεγκτικές ανάγκες (Παπαστάθης,2014).

2. Ο Κώδικας Δεοντολογίας του Διεθνούς Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών.

Η υπηρεσία του εσωτερικού ελέγχου για να ανταποκριθεί στους στόχους της, χρειάζεται ανεξαρτησία, ακεραιότητα, αμεροληψία στο υψηλότερο δυνατό επίπεδο, εμπιστευτικότητα για τις πληροφορίες που λαμβάνει και τέλος ικανότητα και εμπειρία για να μπορέσει να ακολουθήσει την σωστή μεθοδολογία. Σύμφωνα με το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών, ο σκοπός του Κώδικα Δεοντολογίας είναι να αναδείξει τις ηθικές αξίες για το επάγγελμα του εσωτερικού ελεγκτή. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι περιλαμβάνει δύο πολύ σημαντικά στοιχεία, το πρώτο είναι οι αρχές που πρέπει να διέπουν το επάγγελμα του εσωτερικού ελεγκτή και το δεύτερο αφορά τους κανόνες συμπεριφοράς που πρέπει να ακολουθούν οι ελεγκτές.

3. Η πιστοποίηση και η συνεχής επαγγελματική εκπαίδευση

Η υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου, όσο και ο κάθε εσωτερικός ελεγκτής ξεχωριστά θα πρέπει με υπευθυνότητα και επαγγελματισμό να φροντίζουν για την επαγγελματική τους επάρκεια και πιστοποίηση. Πρέπει να ενημερώνονται συνεχώς για τις εξελίξεις σε πρότυπα και τεχνικές του εσωτερικού ελέγχου. Η εκπαίδευση τους μπορεί να πραγματοποιηθεί, μέσω σεμιναρίων αλλά και μέσω εσωτερικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Η βασικότερη πιστοποίηση των εσωτερικών ελεγκτών είναι το CIA (Certified Internal Auditor), αλλά και πιο εξειδικευμένες όπως το CFSA (Certified Financial Services Auditor) ή το CGAP (Certified Government Auditing Professional) (Παπαστάθης,2014). Οι εσωτερικοί ελεγκτές που πληρούν μια σειρά από προϋποθέσεις μπορούν να πιστοποιήσουν με διεθνής πιστοποιήσεις το επίπεδο των δεξιοτήτων τους.

3.5 Σχέσεις εσωτερικών και εξωτερικών ελεγκτών

Οι εσωτερικοί και εξωτερικοί ελεγκτές έχουν ομοιότητες όπως και διαφορές, αλλά συγκλίνουν σε αποστολή. Και οι δύο πλευρές με το έργο που πραγματοποιούν προσπαθούν να προσθέσουν αξία σε μια εταιρία. Στο σημείο αυτό θα πραγματοποιηθεί

για αναφορά στις ομοιότητες και στις διαφορές των εσωτερικών και εξωτερικών ελεγκτών.

Ξεκινώντας από τις διαφορές αναφέρονται τα εξής:

- I. Αρχικά ο εσωτερικός έλεγχος είναι μια λειτουργία μέσα στην επιχείρηση και οι εσωτερικοί ελεγκτές είναι υπάλληλοί της, σε αντίθεση με τον εξωτερικό έλεγχο όπου οι ελεγκτές δεν έχουν καμία σχέση με τον οργανισμό που ελέγχουν, απλά μισθώνουν τις υπηρεσίες τους και δίνουν αναφορά μέσω αναλυτικής έκθεσης των οικονομικών καταστάσεων στους μετόχους.
- II. Μια από τις κύριες ευθύνες των εσωτερικών ελεγκτών είναι να ελέγχουν την ορθή εφαρμογή των διαδικασιών. Να αξιολογούν την αποτελεσματικότητα των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου και να αναφέρουν πιθανούς κινδύνους. Εν αντιθέσει, οι εξωτερικοί ελεγκτές έχουν ως σκοπό τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων και του ισολογισμού και εάν αυτά συμμορφώνονται με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα.
- III. Οι εσωτερικοί ελεγκτές πραγματοποιούν χρέη συμβούλου της διοίκησης αλλά επίσης συμβουλεύουν και τους ελεγχόμενους σχετικά με τις ορθές διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούν. Ακόμα, έχουν και τον απαραίτητο χρόνο να εμβαθύνουν τον έλεγχο, σε αντίθεση με τους εξωτερικούς ελεγκτές που ο χρόνος τους είναι περιορισμένος και μπορεί να χάσουν πολύτιμο χρόνο στην επίλυση προβλημάτων.

Μεταξύ εσωτερικών και εξωτερικών ελεγκτών υπάρχουν οι εξής ομοιότητες :

- I. Και οι δύο, ασχολούνται με την ελεγκτική διαδικασία χρησιμοποιώντας ίδιες τεχνικές, όπως τα Διεθνή Πρότυπα. Επίσης, αποσκοπούν στην εξασφάλιση των συμφερόντων της διοίκησης και έχουν ως στόχο την προσθήκη αξίας στην επιχείρηση.
- II. Ο εσωτερικός έλεγχος θα πρέπει να τηρεί στάση συνεργασίας απέναντι στον εξωτερικό έλεγχο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ότι ο επικεφαλής της διεύθυνσης εσωτερικού ελέγχου πρέπει να συμβάλλει στις προσπάθειες των εξωτερικών ελεγκτών με σκοπό να μειώνονται ο χρόνος ελέγχου που

χρειάζονται οι εξωτερικοί ελεγκτές συμβάλλοντας με αυτό τον τρόπο και στη μείωση του κόστους των εξωτερικών ελέγχων.

- III. Και στις δύο πλευρές πρέπει να υπάρχει έντονο αίσθημα συνεργασίας καθώς χρειάζεται να ανταλλάσσουν αρκετές πληροφορίες με σκοπό να υπάρχει μια εποικοδομητική συζήτηση σχετικά με τις εμπειρίες των δυο πλευρών αλλά και για την πορεία του ελέγχου.

Σήμερα ο εσωτερικός και ο εξωτερικός έλεγχος για να υλοποιηθούν οι στόχοι της επιχείρησης θα πρέπει να έχουν αμοιβαίο σεβασμό αλλά και συνεργασία με σκοπό μια καλύτερη διακυβέρνηση που να προστατεύει τα συμφέροντα της διοίκησης, της επιχείρησης και των μετόχων.

3.6 Νομικό πλαίσιο

Στην Ελλάδα, οι πρώτες αναφορές για το ελεγκτικό επάγγελμα γίνονται το 1920 με τον **Νόμο 2190/1920**, « περί ανώνυμων εταιριών », ο οποίος επέβαλε τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων των ανώνυμων εταιριών από δύο ελεγκτές. Στις αρχές του 1930 και με το **Νόμο 5076/1931** ιδρύθηκε το Σώμα Ορκωτών Λογιστών (Σ.Ο.Λ.). Μετά την λήξη του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, το 1955, με το **Ν.Δ. 3329/1955** συστήθηκε επίσημα το Σώμα Ορκωτών Λογιστών με την βοήθεια Άγγλων ορκωτών και με τον έλεγχο του κράτους. Με το προεδρικό διάταγμα **Π.Δ. 226/92 το 1992** ιδρύεται το Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (Σ.Ο.Ε.Λ.). Στη χώρα μας, οι εισηγμένες επιχειρήσεις ή αυτές που επιθυμούν την εισαγωγή των μετοχών τους στο χρηματιστήριο, πρέπει να διαθέτουν αποτελεσματικό εσωτερικό έλεγχο. Για την ακρίβεια, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς με τις αποφάσεις **5/204/14.11.2000**, **1487/B/16.12.2000** και **110/17.5.2002** υποχρέωσε τις εταιρίες να έχουν ξεχωριστό τμήμα εσωτερικού ελέγχου. Επίσης, ο Νόμος **3429¹⁵/2005** περί ΔΕΚΟ προβλέπει υποχρεωτική υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου. Με την πράξη **2438⁹/6.08.1998** του Διοικητή της Τράπεζας Ελλάδος και με τροποποίηση που έγινε το 2006 με την νέα πράξη **2577/2006** καθιερώνεται η λειτουργία της Επιτροπής Ελέγχου και η ανεξαρτησία της Εσωτερικής Επιθεώρησης. Ακόμη το 2011 με τον Νόμο **402516/2011**, άρθρο 25, θεσπίζεται ο εσωτερικός έλεγχος σε όλα τα νοσοκομεία της χώρας, καθώς επίσης γίνεται αναφορά για σύσταση διεύθυνσης εσωτερικού ελέγχου και στον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης του Συνδέσμου Επιχειρήσεων και Βιομηχάνων (Σ.Ε.Β.) μετά από παρέμβαση του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών

(Παπαστάθης,2014). Τέλος θα ήθελα να αναφερθούμε και στον τελευταίο νόμο που αφορά την εταιρική διακυβέρνηση το νόμο **v.4706/2020** που εκδόθηκε στις 17/07/2020. Ο συγκεκριμένος νόμος αφορά εταιρίες με μετοχές εισηγμένες στο χρηματιστήριο. Με το νέο νόμο προβλέπεται η ύπαρξη μονάδας εσωτερικού ελέγχου. Τα μέλη που απαρτίζουν την μονάδα δεν πρέπει να είναι μέλη του διοικητικού συμβουλίου, ο επικεφαλής της μονάδας όμως ορίζεται από το ΔΣ. Ο επικεφαλής της μονάδας θα πρέπει να είναι σε άμεση επαφή με την ανώτερη διοίκηση και τους μετόχους. Γενικότερα με τον καινούριο αυτό νόμο προβλέπονται διευρυμένες αρμοδιότητες του εσωτερικού ελέγχου. Τέλος οι επιχειρήσεις θα υποχρεώνονται να εφαρμόζουν Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης τον οποίο θα πρέπει να τον τηρούν πιστά.

3.7 Διάκριση των ελέγχων

Ανάλογα με το ποιος διενεργεί τον έλεγχο και την σχέση που έχει με τον φορέα που ελέγχεται χωρίζουμε τους ελέγχους σε (Τσακλαγκάνος,2005)

- i. εσωτερικούς ,
- ii. εξωτερικούς,
- iii. και σε μεικτούς.

Επιπρόσθετα ανάλογα με την έκτασή τους διακρίνονται σε ειδικούς και γενικούς:

- i. Ειδικός είναι ο έλεγχος όπου ο ελεγκτής ερευνά ένα συγκεκριμένο τομέα.
- ii. Γενικός είναι ο έλεγχος όπου εκτείνεται για συγκεκριμένη χρονική περίοδο, συνήθως ενός έτους, όπως για παράδειγμα ο έλεγχος του ισολογισμού τέλους χρήσης .

Εν συνεχεία, ανάλογα με την διάρκεια τους μπορούμε να τους διακρίνουμε σε:

- i. Μόνιμος ή διαρκής έλεγχος, είναι ο έλεγχος που διενεργείται για μια ολόκληρη οικονομική χρήση συνέχεια και έχει κυρίως προληπτικό χαρακτήρα.
- ii. Τακτικός ή περιοδικός έλεγχος, είναι ο έλεγχος που διενεργείται κατά τακτά χρονικά διαστήματα, αλλά όχι συνέχεια.
- iii. Έκτακτος ή περιστασιακός έλεγχος, είναι ο έλεγχος που διενεργείται σε έκτακτες περιπτώσεις είτε βάση ετήσιου προγραμματισμού είτε εκτός. Ο έλεγχος αυτός μπορεί να είναι προγραμματισμένος αλλά να γίνει χωρίς ειδοποίηση, είτε να είναι εκτός προγράμματος και να πραγματοποιηθεί με πρωτοβουλία της διοίκησης και της επιτροπής ελέγχου.

Τέλος, η τελευταία ομάδα ελέγχων αφορά τον σκοπό-αποστολή του ελέγχου:

- i. Ο προληπτικός έλεγχος που έχει ως στόχο την πρόληψη λαθών κατά την διάρκεια οικονομικών συναλλαγών.
- ii. Ο κατασταλτικός έλεγχος που είναι ο έλεγχος που πραγματοποιείται μετά την εκπαίδευση μιας διαδικασίας, δηλαδή εκ των υστέρων, με σκοπό να ελέγξει εάν εφαρμόστηκαν σωστά οι διαδικασίες.

3.8 Εσωτερικός έλεγχος και βιωσιμότητα

Ο εσωτερικός έλεγχος είναι ένα αναγκαίο εργαλείο της σύγχρονης διοίκησης. Λόγω της επίγνωσης των κινδύνων που διατρέχουν καθημερινά οι επιχειρήσεις προσπαθεί να προστατεύσει με τον δικό του τρόπο την επίτευξη των επιχειρηματικών στόχων αλλά και να συμβάλλει τα μέγιστα στη βιωσιμότητα της επιχείρησης καθώς και στη βιώσιμη ανάπτυξη. Η λέξη βιωσιμότητα περιλαμβάνει έννοιες όπως το διατηρώ, υποστηρίζω, έννοιες δηλαδή που τις βρίσκουμε και στο εσωτερικό έλεγχο. Ουσιαστικά ο εσωτερικός έλεγχος λειτουργεί υποστηρικτικά ως προς την επιχείρηση και διατηρεί την αξιοπιστία της σε υψηλά επίπεδα. Παρακάτω περιγράφεται η σχέση του εσωτερικού ελέγχου και της εταιρικής διακυβέρνησης, ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου στην διαχείριση απάτης και κινδύνου καθώς επίσης και ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου στην τρίτη γραμμή άμυνας των επιχειρήσεων. Επίσης θα αναλύσουμε και τη συμβολή του εσωτερικού ελέγχου στη βιώσιμη ανάπτυξη.

3.8.1 Σχέση εσωτερικού ελέγχου και εταιρικής διακυβέρνησης

Η εταιρική διακυβέρνηση είναι ένα σύνολο κανόνων που εφαρμόζονται στις Ανώνυμες Εταιρίες, ρυθμίζοντας την λειτουργία του Διοικητικού Συμβουλίου σε σχέση με τους μετόχους. Ακόμα, με την εταιρική διακυβέρνηση επιδιώκεται μια καλύτερη οργάνωση και έλεγχος της εταιρίας. Ο εσωτερικός έλεγχος θεωρείται ως ένας από τους τέσσερις τομείς που στηρίζεται η διακυβέρνηση (Εσωτερικός Έλεγχος, Επιτροπή Ελέγχου, Εξωτερικός Έλεγχος, Ανώτατη Διοίκηση). Ουσιαστικά ο εσωτερικός έλεγχος αποτελεί μια μακροχρόνια επένδυση η οποία αποφέρει συνεχώς κέρδη. Πρέπει να τονιστεί, ότι οι επιχειρήσεις βίωσαν μια δύσκολη περίοδο οικονομικής κρίσης και ακόμα την βιώνουν με την έξαρση της πανδημίας COVID-19. Οπότε γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι σε ένα τόσο έντονο και ανταγωνιστικό περιβάλλον οι επιχειρήσεις προσπαθούν να

συμπιέσουν το κόστος για να έχουν μεγαλύτερο περιθώριο κέρδους. Οι δραστικές αυτές αλλαγές που συμβαίνουν σε παγκόσμιο επίπεδο, εγκυμονούν επιχειρηματικούς κινδύνους, οι οποίοι χρήζουν σωστής διαχείρισης μέσα από μια ορθή εταιρική διακυβέρνηση αλλά και της συνδρομής του εσωτερικού ελέγχου. Σκοπός του εσωτερικού ελέγχου είναι η ενδυνάμωση της εταιρικής διακυβέρνησης, η οποία διασφαλίζει την σωστή χρήση των οικονομικών πόρων και μέσων. Τέλος, η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου είναι ένας πολύ σημαντικός πυλώνας της διακυβέρνησης που αν λειτουργεί σωστά και παρέχει ένα υψηλό επίπεδο ελέγχου προσθέτει αξία στην επιχείρηση, διασφαλίζει τα συμφέροντα της διοίκησης και των μετόχων και είναι σε θέση να διαχειρίζεται πιθανούς κινδύνους (Παπαστάθης,2014).

3.8.2 Ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου στην διαχείριση απάτης και κινδύνου

Όταν μια απειλή ή ένας κίνδυνος επηρεάζει αρνητικά ένα οργανισμό και τον αποτρέπει από το να εκτελέσει την στρατηγική του και να πετύχει τους στόχους του, αυτό δηλώνει τον επιχειρηματικό κίνδυνο. Τα τελευταία χρόνια τα οικονομικά εγκλήματα βρίσκονται σε έξαρση τόσο στον ιδιωτικό όσο και στον δημόσιο τομέα. Γι'αυτό λοιπόν μια ισχυρή εταιρική διακυβέρνηση με αποτελεσματική μονάδα εσωτερικού ελέγχου μπορούν να προστατεύσουν τον οργανισμό.

Ο εσωτερικός έλεγχος αδυνατεί να διασφαλίσει πλήρως την επιχείρηση από απάτες οι οποίες γίνονται στο εσωτερικό της, για παράδειγμα από υπαλλήλους. Οι κύριοι ύποπτοι συνήθως είναι οι θεωρητικά τίμιοι υπάλληλοι, οι οποίοι λόγω της εμπιστοσύνης προς το πρόσωπο τους έχουν πρόσβαση, για παράδειγμα σε λογιστικά βιβλία ή σε ρευστά διαθέσιμα, κάνοντας έτσι καταχρήσεις. Οι εσωτερικοί ελεγκτές θα πρέπει να εκπαιδεύονται συνεχώς ώστε να εμπλουτίζουν τις ελεγκτικές τους γνώσεις για να μπορούν να αντιλαμβάνονται πιθανές απάτες. Άρα ο εσωτερικός ελεγκτής δεν ευθύνεται κατά κύριο λόγο για τον εντοπισμό μιας πιθανής απάτης, αλλά η κύρια δουλειά του είναι να μειώνει τον κίνδυνο μέσα από τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου και την υποβολή προτάσεων για την αντιμετώπιση πιθανής απάτης. Ο ελεγκτής ο οποίος κατά την ελεγκτική διαδικασία εντοπίζει απάτη και δεν την αποκαλύπτει, παραβιάζει τον Κώδικα Δεοντολογίας Εσωτερικών Ελεγκτών και είναι πιθανό να του αποδοθούν διοικητικές ακόμα και ποινικές ευθύνες (Παπαστάθης,2014).

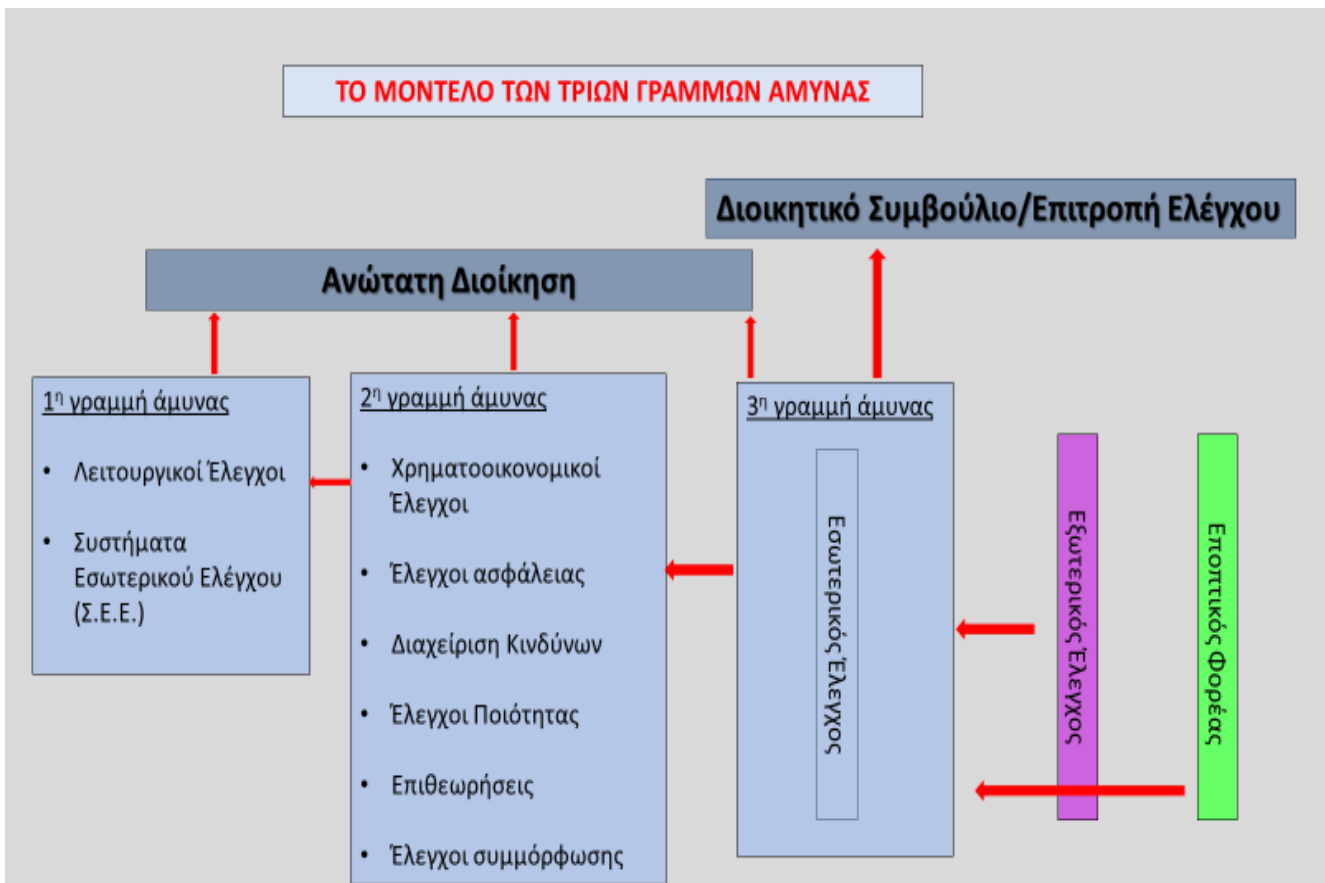
Γίνεται εύκολα κατανοητό ότι οι κίνδυνοι σε μια επιχείρηση εμφανίζονται διαρκώς, διότι το οικονομικό περιβάλλον μεταβάλλεται συνεχώς. Για το λόγο αυτό, οι εσωτερικοί ελεγκτές θα πρέπει να κατανοούν τις μεταβολές και να προβλέπουν

κινδύνους αναδυόμενους και μη, με σκοπό να προστατεύσουν την επιχείρηση. Μέριμνα της διοίκησης είναι η αναγνώριση των κινδύνων, η αξιολόγησή τους και η αποτύπωσή τους με την βοήθεια πάντα των εσωτερικών ελεγκτών. **Συσσώρευση κινδύνων που αποδείχθηκαν μη διαχειρήσιμοι οδήγησαν πολλές επιχειρήσεις σε πτώχευση** (Παπαστάθης,2014).

Άρα χωρίς μια ισχυρή εταιρική διακυβέρνηση, έναν αποτελεσματικό εσωτερικό έλεγχο και με έλλειψη στρατηγικής διαχείρισης κινδύνων πολλοί οργανισμοί θα είχαν αποτύχει. Τα τρία αυτά χαρακτηριστικά πρέπει να είναι άρρηκτα συνδεδεμένα για την βιωσιμότητα της επιχείρησης.

3.8.3 Ο εσωτερικός έλεγχος στην τρίτη γραμμή άμυνας των επιχειρήσεων

Οι εσωτερικοί ελεγκτές για να εκπληρώσουν αποτελεσματικά το έργο τους παίρνουν βοήθεια από την χρήση κάποιων τεχνικών-μοντέλων. Το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών αναγνωρίζει το μοντέλο των «Τριών Γραμμών Άμυνας» (Three Lines of Defense-3LoD), σαν σημείο αναφοράς για την διαχείριση κινδύνων (Τριανταφυλλίδης,2012).

Διάγραμμα 1: Το μοντέλο των τριών γραμμών άμυνας

- Στην πρώτη γραμμή άμυνας, βρίσκεται το λειτουργικό management και τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου. Πρόκειται για μηχανισμούς που χρησιμοποιούν οι οργανισμοί για τις καθημερινές τους λειτουργίες. Τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου έχουν ουσιαστικά ενσωματωθεί στις λειτουργίες ελέγχου.
- Στην δεύτερη γραμμή άμυνας, βρίσκονται οι χρηματοοικονομικοί έλεγχοι, οι έλεγχοι ασφάλειας, η διαχείριση κινδύνων, οι έλεγχοι ποιότητας, οι επιθεωρήσεις και οι έλεγχοι συμμόρφωσης. Ουσιαστικά η δεύτερη γραμμή καλύπτει τις αδυναμίες της πρώτης και αναλύει περισσότερο τις πληροφορίες και τους κινδύνους. Και η πρώτη και η δεύτερη γραμμή άμυνας αναφέρονται και παίρνουν κατευθύνσεις από την ανώτατη διοίκηση και το Διοικητικό Συμβούλιο.
- Στην τρίτη γραμμή άμυνας, βρίσκεται ο εσωτερικός έλεγχος μέσω μιας προσέγγισης βάση κινδύνων, όπως προβλέπουν τα Διεθνή Πρότυπα Εσωτερικού Ελέγχου. Ο εσωτερικός έλεγχος παρέχει ανεξάρτητες και

αποτελεσματικές υπηρεσίες και αναφέρεται στην ανώτατη διοίκηση, στο Διοικητικό Συμβούλιο καθώς και στην Επιτροπή Ελέγχου. Όταν η πρώτη και η δεύτερη γραμμή άμυνας έχουν αποτύχει, τότε όλες οι προσδοκίες του οργανισμού στρέφονται στην τρίτη γραμμή και στον εσωτερικό έλεγχο.

- Ο εξωτερικός έλεγχος και ο εποπτικός φορέας βρίσκονται εκτός των τριών γραμμών άμυνας. Παρόλα αυτά, διαδραματίζουν ενεργό ρόλο ως μηχανισμοί ελέγχου και βοηθούν στην εταιρική διακυβέρνηση.

Το μοντέλο των τριών γραμμών άμυνας προτείνεται από εποπτικούς φορείς, όπως η Επιτροπή της Βασιλείας, και χρησιμοποιείται από το Ελληνικό αλλά και το Διεθνές Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών. Ο εσωτερικός ελεγκτής μέσα από αυτό το μοντέλο γίνεται και εσωτερικός σύμβουλος, ο οποίος μπορεί να προβλέπει και να αξιολογεί τους κινδύνους και να συμβάλλει στην βιωσιμότητα του οργανισμού.

3.9 Βιώσιμη ανάπτυξη και η συμβολή του εσωτερικού ελέγχου

Σύμφωνα με τον Steven A. Jessep (2013) ο ορισμός της βιώσιμης ανάπτυξης αναφέρεται σε: « Ένα οργανισμό που ικανοποιεί τις ανάγκες του σήμερα χωρίς όμως να θέτει σε κίνδυνο τις ανάγκες και τους στόχους του μέλλοντος». Ουσιαστικά αυτός ο ορισμός είναι μία μορφή κουλτούρας και φιλοσοφίας για τις επιχειρήσεις που συχνά όμως δεν το αντιλαμβάνονται. Πολλές φορές από αρκετούς οργανισμούς γίνονται διάφορες πρωτοβουλίες που στόχο έχουν την βιωσιμότητα. Το θέμα όμως είναι κατά πόσο οι κινήσεις αυτές έχουν ως στόχο τη βιώσιμη ανάπτυξη της επιχείρησης ή απλά τη μείωση του κόστους. Το ερώτημα σε αυτή την περίπτωση είναι το κατά πόσο μπορεί να βοηθήσει ο εσωτερικός έλεγχος στην ανάδειξη ενεργειών που έχουν πραγματικό στόχο τη βιώσιμη ανάπτυξη. Ο εσωτερικός έλεγχος μπορεί να ελέγχει αν οι οδηγίες που αναφέρει η GRI (Global Reporting Initiative) η παγκόσμια δηλαδή πρωτοβουλία αναφοράς για την βιώσιμη ανάπτυξη γίνονται πράξη. Για να γίνει πιο κατανοητό η GRI είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός ο οποίος προωθεί τη βιώσιμη ανάπτυξη. Πρόκειται δηλαδή για ένα μέσο θα μπορούσαμε να πούμε που ενημερώνει τις επιχειρήσεις για πολύ σημαντικά θέματα όπως η κλιματική αλλαγή ή τα ανθρώπινα δικαιώματα. Στην Ελλάδα αυτή την στιγμή εισηγμένες σε αυτό τον οργανισμό είναι 100 επιχειρήσεις. Τα πρότυπα τα οποία πρέπει οι επιχειρήσεις να ακολουθούν, συνεχώς ενημερώνονται με την τελευταία ανανέωση να πραγματοποιείται το 2020 με το δείκτη **GRI 305**, που αφορά τη διαχείριση αποβλήτων. Στόχος αυτών των ανανεώσεων είναι

να απλοποιούνται τα πρότυπα με στόχο να τα εφαρμόζουν συνεχώς περισσότερες επιχειρήσεις. Επίσης η νέα ευρωπαϊκή νομοθεσία που ισχύει και στη χώρα μας, και αφορά τα στοιχεία Εταιρικής Υπευθυνότητας έχουν ως σημείο αναφοράς τα πρότυπα GRI. Η βιώσιμη ανάπτυξη και τα πρότυπά της έχουν σημαντικό ρόλο και στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σύμφωνα με πληροφορίες από οργανισμούς της Ε.Ε που αναφέρονται στη σημασία της βιωσιμότητας. Με βάση λοιπόν αυτές τις πληροφορίες, μπορούμε να καταλάβουμε ότι η λειτουργία ενός οργανισμού επηρεάζει και τη βιωσιμότητα του. Για να γίνει αντιληπτό και να το συνδέσουμε και με τον εσωτερικό έλεγχο, αρκεί να διαβάσουμε αναφορές βιωσιμότητας από μεγάλες επιχειρήσεις ή οργανισμούς στην Ε.Ε, οι οποίες ελέγχονται από εξωτερικούς και εσωτερικούς ελεγκτές αν τηρούν τα πρότυπα. Για να καταλάβουμε και την σημασία της βιώσιμης ανάπτυξης η Ε.Ε, με οδηγία της αναφέρει στους ελεγκτές να ελέγχουν αν υπάρχει έκθεση βιωσιμότητας. Επίσης το Διεθνές Συμβούλιο Ελέγχου και Προτύπων Διασφάλισης (IAASB), έχει δημοσιεύσει έγγραφο που αναφέρει μορφές εκθέσεων βιωσιμότητας, για να ξέρουν και οι ελεγκτές ποια διαδικασία ακριβώς να ακολουθήσουν. Βασικός δηλαδή στόχος είναι ο εσωτερικός ελεγκτής να βοηθήσει στη βελτίωση των πληροφοριών που εξάγουμε από τις αναφορές βιωσιμότητας, για να μπορούν οι επιχειρήσεις να βελτιώνουν και να ακολουθούν πιο πιστά τα πρότυπα. Για παράδειγμα ο εσωτερικός έλεγχος μπορεί να βεβαιώνει ότι τα οφέλη που προέρχονται από την τήρηση των προτύπων της παγκόσμιας πρωτοβουλίας αναφοράς (GRI), είναι αληθή. Επίσης με τη βοήθεια του εσωτερικού ελέγχου μπορεί να πραγματοποιείται αξιολόγηση του κόστους και της αποτελεσματικότητας της αναφοράς για βιωσιμότητα. Ακόμα με την βοήθεια του εσωτερικού ελέγχου μπορούμε να εξάγουμε αρκετά συμπεράσματα για το αν ένας οργανισμός έχει πολιτική βιωσιμότητας και αν τα στελέχη υψηλών θέσεων της επιχείρησης ενσωματώνουν τη βιωσιμότητα στις αποφάσεις που παίρνουν για την επιχείρηση. Πάντως για να μπορέσει η υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου να αναγνωρίζει το μέγεθος της κουλτούρας και των ευαισθησιών μιας επιχείρησης, και να είναι σε δυναμική θέση να επηρεάζει την ανώτερη διοίκηση πρέπει να γίνει σύνδεση του εσωτερικού ελέγχου και της επιχείρησης πέρα από τους χρηματοοικονομικούς ελέγχους. Για να επιτευχθεί αυτό όμως, θα πρέπει ο εσωτερικός έλεγχος να είναι σε θέση να αντιλαμβάνεται τους κινδύνους αλλά και τις ευκαιρίες που δημιουργούνται από την βιώσιμη ανάπτυξη αξιολογώντας τους κατάλληλους δείκτες. Γενικά η βιωσιμότητα έχει άμεση σχέση με την ηθική και την αξιοπιστία. Οι επιχειρήσεις θα πρέπει να κερδίζουν την εμπιστοσύνη των ανθρώπων που έρχονται σε

επαφή μαζί τους, και αυτό μπορεί να γίνει μόνο με τη διαφάνεια. Για αυτό το λόγο και οι αξιολογήσεις του εσωτερικού ελέγχου πρέπει να γίνονται τηρώντας τον Κώδικα Δεοντολογίας για να αυξάνονται συνεχώς και τα επίπεδα αξιοπιστίας (Carless, T.,2014)

Η βιωσιμότητα απαιτεί και τον καθορισμό ενός συστήματος που να έχει ως κύριο ρόλο τη βιώσιμη διαχείριση. Το θετικό χαρακτηριστικό αυτού του συστήματος είναι ότι με τη βοήθεια του εσωτερικού ελέγχου καλύπτει με διαφανή τρόπο τις οικονομικές και περιβαλλοντικές ενέργειες της επιχείρησης. Το σύστημα αυτό θα πρέπει να είναι υπεύθυνο για τις ενέργειες βιώσιμης ανάπτυξης που αποφασίζει η επιχείρηση. Ο εσωτερικός έλεγχος θα πρέπει να επανεξετάζει αυτές τις πολιτικές και να κρίνει κατά πόσο εναρμονίζονται με την γενικότερη στρατηγική του οργανισμού. Επιπλέον θα πρέπει ο εσωτερικός έλεγχος να παρακολουθεί αν οι πολιτικές βιώσιμης ανάπτυξης που θέλει να εφαρμόσει η επιχείρηση ακολουθούν τους κατάλληλους νόμους. Για να το πετύχει αυτό όμως μία επιχείρηση θα πρέπει να υπάρχει καλά εκπαιδευμένο προσωπικό και ξεκάθαρος καταμερισμός εργασιών. Για το λόγο αυτό ο εσωτερικός έλεγχος πρέπει να ελέγξει αν το προσωπικό που βρίσκεται σε θέσεις που σχετίζονται με την βιωσιμότητα είναι ικανά στελέχη, ελέγχοντας αν χρειαστεί και τους φακέλους τους από το τμήμα προσωπικού. Γενικότερα σε αυτή την ενότητα αναλύουμε άλλες λειτουργίες του εσωτερικού ελέγχου και δίνεται κυρίως έμφαση στο ρόλο του συμβούλου του εσωτερικού ελεγκτή. Πρέπει επίσης να αναφέρουμε ότι υπάρχει και το IAF (International Accreditation Forum), όπου είναι το Διεθνές Φόρουμ Πιστοποίησης βιώσιμης ανάπτυξης, το οποίο πραγματοποιεί ελέγχους στις επιχειρήσεις που ακολουθούν πολιτικές βιωσιμότητας με σκοπό να τις βοηθήσουν να πετύχουν τους στόχους που έχουν θέσει, τηρώντας πάντα τους κανόνες. Σε μία ποιοτική μελέτη που έγινε πάντως το 2014 από λογιστές και από εξωτερικούς ελεγκτές αναγνώρισαν την αξία των ελέγχων που πραγματοποιεί το Διεθνές Φόρουμ Πιστοποίησης αλλά και τη συμβολή του εσωτερικού ελέγχου, καθώς οι κυρώσεις από λάθος αναφορές είναι αρκετά σκληρές, όπως ζημιά στη φήμη της επιχείρησης αλλά και ποινές για την ανώτερη διοίκηση. Σε γενικό επίπεδο πάντως οι έλεγχοι για την τήρηση των πολιτικών βιώσιμης ανάπτυξης πραγματοποιούνται κυρίως από εξωτερικούς ελεγκτές. Οι εσωτερικοί ελεγκτές φαίνεται να αντιλαμβάνονται την διαδικασία αυτών των ελέγχων αλλά και τι δείκτες πρέπει να χρησιμοποιούν. Για το λόγο αυτό αλλάζει και ο ρόλος τους μέσα στην επιχείρηση, καθώς συμμετέχουν σε μεγάλο βαθμό στις προσπάθειες

για την βελτίωση της βιωσιμότητας. Ουσιαστικά θα μπορούσαμε να πούμε ότι λειτουργούν ως διασφαλιστές της βιωσιμότητας.

Θα πρέπει να επισημανθεί ότι οι εσωτερικοί έλεγχοι για την βιωσιμότητα έχουν αρκετά κοινά σημεία με τους εσωτερικούς οικονομικούς ελέγχους, καθώς αξιολογούν τις αναφορές, προτείνουν αλλαγές και ελέγχουν την πρόοδο των πολιτικών βιωσιμότητας με σκοπό την επίτευξη των στόχων του οργανισμού. Τέλος πρέπει να αναφέρουμε ότι και η παρουσία του IAF έχει βοηθήσει αρκετά τους εσωτερικούς ελεγκτές δίνοντας τους τη σωστή κατεύθυνση για την τήρηση των πολιτικών βιωσιμότητας, αλλά και των διαδικασιών ελέγχου.

3.10 Η αναγκαιότητα του εσωτερικού ελέγχου

Η ανάγκη ύπαρξης του εσωτερικού ελέγχου δημιουργείται από τις ανθρώπινες αδυναμίες, όπως κλοπές και απάτες, που υπάρχουν σε κάθε επιχείρηση. Ο εσωτερικός έλεγχος λοιπόν, φροντίζει ώστε να υπάρχει διαφάνεια και η επιχείρηση να λειτουργεί αποτελεσματικά, προστατεύοντας αρχικά τους εργαζομένους, τους πελάτες και τους μετόχους κάνοντας την ύπαρξη της επιχείρησης βιώσιμη. Επειδή στο οικονομικό περιβάλλον επικρατούν συνθήκες αβεβαιότητας και έντονου ανταγωνισμού, πολλές φορές πραγματοποιούνται επιχειρηματικές κινήσεις που εμπεριέχουν κίνδυνο. Για αυτό το λόγο, ο εσωτερικός έλεγχος μαζί με τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου προσπαθούν να προφυλάξουν τον οργανισμό αξιολογώντας τους κινδύνους, χρησιμοποιώντας σύγχρονες μεθόδους ελέγχου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

4.1 Γενικά

Στο κεφάλαιο αυτό θα πραγματοποιήσουμε μία ανάλυση για να καταλάβουμε τι ακριβώς είναι η έρευνα, ποια είναι τα είδη της αλλά θα δούμε επίσης και ποια μεθοδολογία ακολουθήσαμε στην ερευνά μας. Στη συνέχεια θα γίνει αναφορά στον πληθυσμό και στο δείγμα της έρευνας. Επίσης θα γίνει ανάλυση του ερωτηματολογίου και θα δούμε πως κατηγοριοποιούνται οι ερωτήσεις. Τέλος θα αναφερθούμε και στη μεθοδολογία στατιστικής ανάλυσης των ερωτήσεων, καθώς και ποια προγράμματα χρησιμοποιήσαμε για την ανάλυση.

4.2 Μεθοδολογία έρευνας

Με τον όρο έρευνα εννοούμε την αντικειμενική και εξακριβωμένη διαδικασία αναζήτησης πληροφοριών, που σκοπό έχουν να αναδείξουν την αλήθεια μέσα από την ορθολογική και επιστημονική προσέγγιση. Ουσιαστικά πάντως μιλάμε για μία διαδικασία που προσπαθεί να αναδείξει την αξία της επιστήμης αλλά και να λειτουργήσει προς όφελος του ανθρώπου. Ουσιαστικά είναι τεχνικές που χρησιμοποιούμε για να κάνουμε έρευνα, βοηθώντας στο να επεξηγήσουμε τις πληροφορίες που έχουμε φτάνοντας σε κάποια συμπεράσματα. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να επιλέγουμε τη σωστή μέθοδο, ώστε να έχουν δυναμική τα αποτελέσματα μας. Τα είδη των ερευνών χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες οι οποίες είναι οι εξής:

- **Η ποσοτική έρευνα** αναφέρεται στην έρευνα που χρησιμοποιούμε στατιστικές μεθόδους και μαθηματικά μοντέλα για την επεξεργασία των πληροφοριών. Την χρησιμοποιούμε γενικά όταν θέλουμε να αντιμετωπίσουμε ένα επιχειρηματικό πρόβλημα, όταν θέλουμε να ελέγξουμε κάποια θεωρητικά μοντέλα ή και συμπεριφορές, ενώ τέλος όταν θέλουμε να αξιολογήσουμε την αξιοπιστία των μονάδων μέτρησης παραγόντων της αγοράς. Η συλλογή των δεδομένων συνήθως πραγματοποιείται με ερωτηματολόγια και χρησιμοποιείται ένα για την έρευνα ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα του πληθυσμού. Τα είδη της ποσοτικής έρευνας είναι η **πειραματική**, η **δειγματοληπτική**, η **δευτερογενής έρευνα** και η **ανάλυση περιεχομένου**.

- **Η ποιοτική έρευνα** εμπεριέχει χρήση μεθόδων οι οποίες προσπαθούν να απαντήσουν στο πώς και στο γιατί έγιναν τα φαινόμενα που διερευνώνται. Ουσιαστικά μιλάμε για μία διερευνητική μέθοδο η οποία πρακτικά λειτουργεί σαν συμπληρωματική της ποσοτικής έρευνας. Χρησιμοποιείται και αυτή όταν θέλουμε να αντιμετωπίσουμε ένα επιχειρηματικό πρόβλημα, όταν θέλουμε να πραγματοποιήσουμε μια αναλυτική περιγραφή συναισθημάτων αλλά και συμπεριφορών, ενώ τέλος όταν θέλουμε να ενισχύσουμε μοντέλα για να εξηγήσουμε μοντέλα και συμπεριφορές. Το μεγάλο της πλεονέκτημα είναι ότι μπορεί να δώσει στον ερευνητή μεγάλη ευελιξία και να ασχοληθούν με ερωτήματα τα οποία απασχολούν την κοινωνία. Τα εργαλεία που χρησιμοποιεί η ποιοτική ανάλυση είναι μπορεί να είναι συνεντεύξεις, ημερολόγια, ιστοσελίδες, η παρατήρηση και γενικότερα η έρευνα αρχειακού υλικού και τέλος μελέτες περιπτώσεων.
- **Οι μικτές προσεγγίσεις** συνδυάζουν τις ποσοτικές και ποιοτικές μεθόδους, αξιοποιώντας έτσι τα πλεονεκτήματα της κάθε έρευνας. Για παράδειγμα θα μπορούσε κάποιος ερευνητής να χρησιμοποιήσει **συνδυαστικά** ερωτηματολόγια αλλά και συνεντεύξεις ώστε να έχει το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα (Λιαρκόβας, Δερματής, Κομνηνός, 2018)

Ένα πολύ σημαντικό μέρος της έρευνας, είναι και οι **μέθοδοι συλλογής δεδομένων**. Οι μέθοδοι αυτοί χρησιμοποιούνται για να συλλέξουμε δεδομένα τα οποία με την ανάλυσή τους θα μας βοηθήσουν στην εξαγωγή συμπερασμάτων. Τέτοιες μέθοδοι είναι οι εξής παρακάτω:

- **Οι προσωπικές συνεντεύξεις**, αποτελούν μία από τις κλασικές μεθόδους συλλογής, που χρησιμοποιούν κυρίως ερωτηματολόγια και σκοπό έχουν να καταγράψουν κυρίως συμπεριφορές.
- **Οι τηλεφωνικές συνεντεύξεις**, αποτελούν ίσως την πιο διαδεδομένη μέθοδο καθώς χρησιμοποιείται αρκετά από πολλές εταιρίες γιατί έχουν κάποια βασικά προτερήματα. Δηλαδή ο χρόνος που χρειάζεται είναι σχετικά μικρός, κάτι που σημαίνει ότι συνήθως ο ερωτώμενος θα απαντήσει στις ερωτήσεις. Επίσης μπορεί πολύ εύκολα να καλυφθεί μεγάλη γεωγραφική περιοχή διότι κερδίζεται πολύτιμος χρόνος, επειδή δεν υπάρχουν μετακινήσεις. Τέλος λόγω του ότι δεν υπάρχει προσωπική επαφή, έχει παρατηρηθεί ότι οι ερωτώμενοι

απαντούν πιο εύκολα σε θέματα που ίσως είναι κοινωνικά λίγο πιο ευαίσθητα (Τσίωλης, 2014).

- **Η χορήγηση ερωτηματολογίων**, είναι ένας ακόμη τρόπος συλλογής δεδομένων. Τα ερωτηματολόγια αποστέλλονται συνήθως μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail), και ο ερωτώμενος αφού αποφασίσει αν θέλει να το συμπληρώσει, επιστρέφει στο άτομο ή στο φορέα που διεξάγει την έρευνα το απαντημένο ερωτηματολόγιο. Ένα αποτελεσματικό ερωτηματολόγιο πρέπει να είναι σύντομο. Ερωτηματολόγια τα οποία επεκτείνονται σε μεγάλο αριθμό ερωτημάτων, κουράζουν τον ερωτώμενο ή του δημιουργούν την αίσθηση ότι θα χάσει πολύ χρόνο και είναι πιθανό να μην ολοκληρωθούν. Αυτό ισχύει σε μεγαλύτερο βαθμό όταν το ερωτηματολόγιο πρόκειται να συμπληρωθεί από τον ίδιο, τον ερωτώμενο. Έχοντας ως στόχο οι ερωτώμενοι να απαντήσουν στο ερωτηματολόγιό μας και να έχουμε όσο το δυνατόν γίνεται σωστά συμπληρωμένα ερωτηματολόγια, συνηθίζεται στο ερωτηματολόγιο να συμπεριλαμβάνονται, σύντομες οδηγίες για τον τρόπο συμπλήρωσης των ερωτημάτων μέχρι και βασικές έννοιες και ορισμοί για θέματα που ερωτώνται. Εξίσου σημαντικό ρόλο πάντως σε ένα ερωτηματολόγιο παίζει και η διατύπωση των ερωτήσεων. Δηλαδή, θα πρέπει οι ερωτήσεις να είναι σωστά διατυπωμένες και με τέτοιο τρόπο ώστε να γίνονται κατανοητές από όλους τους χρήστες. Καλό θα ήταν να μην περιέχουν δύσκολες λέξεις οι τεχνικούς όρους. Αν παρόλα αυτά κρίνεται απαραίτητο να υπάρχουν τεχνικοί όροι θα πρέπει να υπάρχει και επεξήγηση προκειμένου να κατανοηθούν από τον ερωτώμενο όλοι οι τεχνικοί όροι. Τέλος θα πρέπει οι ερωτήσεις να είναι σύντομες και περιεκτικές για να έχουμε το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα. Μερικά από τα πλεονεκτήματα του ερωτηματολογίου είναι ότι έχουν πολύ μικρό κόστος, μπορούν να δοθούν σε πολλούς ανθρώπους, είναι σχετικά εύκολη η δημιουργία τους, ο ερευνητής δε μπορεί να επηρεάσει τις απαντήσεις, οι ερωτώμενοι μπορούν να εκφραστούν ελεύθερα, ενώ δε χρειάζεται συνήθως να ξοδέψεις αρκετό χρόνο για να το συμπληρώσεις. Αν μπορούσαμε να πούμε και κάποια μειονεκτήματα είναι ότι οδηγεί τον ερωτώμενο να απαντήσει με κάποιο συγκεκριμένο τρόπο, ενώ επίσης ο ερευνητής δε μπορεί να διευκρινίσει τις ερωτήσεις ανοιχτού τύπου. Οι κυριότεροι τρόποι διανομής των ερωτηματολογίων είναι οι παρακάτω: α) μέσω ταχυδρομείου, β) μέσω τηλεφώνου, γ) μέσα από προσωπική

συνέντευξη, δ) μέσω διαδικτύου και τέλος ε) με άμεση παραλαβή και παράδοση (Παρασκευόπουλος, 1999).

Οι τρεις πρώτες μέθοδοι συλλογής χρησιμοποιούνται κυρίως σε ποσοτικές έρευνες καθώς εμπεριέχουν τη χρήση ερωτηματολογίου. Κάποιες άλλες μέθοδοι που χρησιμοποιούνται κυρίως σε ποιοτικές έρευνες, είναι για παράδειγμα **οι ατομικές ή ομαδικές συνεντεύξεις** που χρησιμοποιούνται κυρίως σε συζητήσεις για πιο ευαίσθητα κοινωνικά θέματα, **οι ομάδες εστίασης** αφορούν μικρές ομάδες ατόμων που εστιάζουν σε συγκεκριμένα θέματα, ενώ τέλος **η παρατήρηση** επιτρέπει την άμεση καταγραφή συμπεριφορών. Μία ακόμα σημαντική παράμετρος για την ερευνά μας, είναι και η μέθοδος προσέγγισης που χρησιμοποιούμε. Δύο λοιπόν ερευνητικές προσεγγίσεις που δείχνουν τη λογική μιας έρευνας είναι η παραγωγική και η επαγωγική προσέγγιση. Η παραγωγική προσέγγιση δίνει τη δυνατότητα για προσέγγιση από το «γενικό» στο «ειδικό», κάτι που σημαίνει ότι αρχικά εξετάζεται η υπάρχουσα θεωρία και με βάση αυτή αναπτύσσονται πιο ειδικές υποθέσεις για έλεγχο. Η επαγωγική ερευνητική προσέγγιση ακολουθεί την αντίθετη κατεύθυνση, δηλαδή από το «ειδικό» στο «γενικό». Αυτό λοιπόν σημαίνει ότι γίνεται προσπάθεια τα εμπειρικά στοιχεία να ενταχθούν στο πλαίσιο κάποιας θεωρίας.

4.3 Πληθυσμός και δείγμα

Με τον όρο **πληθυσμός** εννοούμε το σύνολο των μονάδων από τις οποίες ένα δείγμα επιλέγεται. Το **δείγμα** είναι ένα υποσύνολο του πληθυσμού το οποίο επιλέγεται για ερευνητικούς σκοπούς και βοηθά στην εξαγωγή συμπερασμάτων για το σύνολο του πληθυσμού. Για να έχουν τα αποτελέσματα μεγάλη ακρίβεια, το δείγμα πρέπει να είναι αντιπροσωπευτικό και να έχει κοινά χαρακτηριστικά με αυτά του πληθυσμού. Το δείγμα επιλέγεται από το δειγματοληπτικό πλαίσιο, δηλαδή κατάλογο του πληθυσμού που περιέχει όλες τις περιπτώσεις που υπάρχουν στον πληθυσμό. Όσο πιο μικρός είναι ο πληθυσμός τόσο πιο πολύ ταυτίζεται ο πληθυσμός με το δείγμα. Το αντίθετο όταν ο πληθυσμός είναι μεγάλος. Υπάρχουν δύο κατηγορίες δειγμάτων οι οποίες είναι οι εξής: α) Δείγμα πιθανοτήτων ή τυχαία δείγματα και β) Δείγμα μη τυχαίο. Τα τυχαία δείγματα είναι τα πιο κατάλληλα στην επιστημονική εμπειρική έρευνα γιατί είναι αντιπροσωπευτικά και επίσης επιτρέπουν την χρήση των νόμων των πιθανοτήτων, ενώ τα μη τυχαία δείγματα δεν μπορούν να δώσουν γενικεύσεις από

το δείγμα στον πληθυσμό, γιατί δεν είναι αντιπροσωπευτικά του πληθυσμού, όμως χρησιμοποιούνται σε περιγραφικές έρευνες, όταν δεν μπορεί να γίνει πλήρης καταγραφή του πληθυσμού. Γενικά η συγκέντρωση στατιστικών δεδομένων είναι μία από τις πιο σημαντικές ενέργειες που πρέπει να πραγματοποιήσει ο ερευνητής. Δειγματοληψία λοιπόν είναι η καταγραφή ορισμένων χαρακτηριστικών του πληθυσμού. Αξίζει εδώ να αναφέρουμε ότι οι εκτιμήσεις της δειγματοληψίας δε δίνουν ακριβείς τιμές αλλά κατά προσέγγιση. Πριν αναλύσουμε την τεχνική δειγματοληψίας που χρησιμοποιήσαμε θα ήταν βοηθητικό να αναφέρουμε τις τεχνικές δειγματοληψίας για να γίνει πιο κατανοητό γιατί επιλέξαμε τη συγκεκριμένη. Οι τεχνικές δειγματοληψίας λοιπόν είναι οι παρακάτω:

- **Απλή τυχαία** είναι η δειγματοληψία αυτή η οποία εξασφαλίζει την ίδια πιθανότητα επιλογής σε όλους τους δυνατούς συνδυασμούς. Έχει ευρεία χρήση για μικρό πληθυσμό γιατί έχει όλες τις ιδιότητες για εφαρμογή των πιθανοτήτων. Για την εφαρμογή της θεωρίας τυχαίας δειγματοληψίας, απαραίτητος είναι ο κατάλογος με όλα τα μέλη του πληθυσμού, ενώ μπορεί να χρησιμοποιηθεί ο H/Y μέσω του προγράμματος SPSS
- **Συστηματική δειγματοληψία**, η οποία αναφέρεται στην επιλογή δείγματος σε κανονικά διαστήματα. Είναι ουσιαστικά τυχαίο δείγμα αλλά με λίγους παραπάνω περιορισμούς ως προς το απλό τυχαίο δείγμα αλλά με την τήρηση των κανόνων δειγματοληψίας δεν επηρεάζονται τα αποτελέσματα.
- **Στρωματοποιημένη δειγματοληψία**, εάν ο πληθυσμός που εξετάζεται δεν είναι αρκετά ομοιογενής μπορεί το δείγμα να μην είναι αντιπροσωπευτικό. Έτσι πραγματοποιείται δειγματοληψία κατά στρώματα που έχουν ομοιογένεια. Η στρωματοποιημένη δειγματοληψία σχεδιάστηκε για να εξασφαλίσει την αντιπροσώπευση κάθε τμήματος του πληθυσμού, τη μείωση του σφάλματος εκτίμησης. Για την εφαρμογή της είναι απαραίτητο ένα δειγματοληπτικό πλαίσιο. Ο πληθυσμός χωρίζεται σε στρώματα και στη συνέχεια επιλέγονται επιμέρους δείγματα με απλή, τυχαία δειγματοληψία από κάθε στρώμα. Τα στρώματα αποτελούνται από όσο το δυνατόν περισσότερο ομοιογενείς ομάδες. Υπάρχουν δύο είδη στρωματοποιημένης δειγματοληψίας, η αναλογική στρωματοποιημένη δειγματοληψία και η μη αναλογική στρωματοποιημένη δειγματοληψία. Με την αναλογική δειγματοληψία, σε κάθε στρώμα επιλέγεται

δείγμα έτσι ώστε η αναλογία του μεγέθους του δείγματος στο στρώμα προς το μέγεθος του συνολικού δείγματος να είναι ίση με την αναλογία του μεγέθους του πληθυσμού του στρώματος προς το μέγεθος του συνολικού πληθυσμού. Με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται να είναι το συνολικό δείγμα μια αναλογική μικρογραφία του πληθυσμού. Με τη μη αναλογική στρωματοποιημένη δειγματοληψία επιλέγουμε το μέγεθος του δείγματος και συχνά διατηρούμε το ίδιο μέγεθος σε κάθε στρώμα. Με τη μέθοδο αυτή επεξεργαζόμαστε περιπτώσεις στις οποίες δεν μας ενδιαφέρει η συνολική ακρίβεια στο δείγμα (Φίλιας,2001).

- **Δειγματοληψία ποσοστών**, έχει αρκετά κοινά με την στρωματοποιημένη δειγματοληψία, με μόνη διαφορά ότι μέσα στα στρώματα η επιλογή δεν είναι τυχαία αλλά ελέγχεται από τον ερευνητή. Τα κριτήρια που καθορίζονται τα στρώματα συνδέονται με το θέμα που εξετάζουμε. Η ποσόστωση για κάθε χαρακτηριστικό ενός κριτηρίου μπορεί να γίνεται ανεξάρτητα από τα υπόλοιπα χαρακτηριστικά ή σε συσχετισμό με αυτά ή και τα άλλα κριτήρια. Στα πλεονεκτήματα της μεθόδου περιλαμβάνονται το χαμηλότερο κόστος και το μικρό χρονικό διάστημα ολοκλήρωσης, ενώ μειονεκτήματα αποτελούν η έλλειψη τυχαιότητας και η εκδήλωση μεροληψίας των ερευνητών.
- **Δειγματοληψία χιονόμπαλας**, είναι η τεχνική αυτή κατά την οποία ο ερευνητής δημιουργεί ένα δείγμα από κάποια στοιχεία που έχει, και στη συνέχεια αυτά αυξάνουν και μας δίνουν επιπλέον στοιχεία. Έτσι, ο αρχικός πυρήνας μεγαλώνει σαν μια κυλιόμενη χιονόμπαλα σχηματίζοντας ένα δείγμα χρήσιμο για έρευνα.
- **Δειγματοληψία σκοπιμότητας**, είναι η επιλογή συγκεκριμένων ομάδων μέσα στο δείγμα με σκοπό να εξάγουμε και συγκεκριμένα αποτελέσματα (Φίλιας, 2001).

Η παρούσα έρευνα ανήκει **στην ποσοτική έρευνα**, επιλέξαμε την ποσοτική έρευνα διότι διατυπώσαμε ένα ερευνητικό ερώτημα που πρόκειται να ελεγχθεί, και ο έλεγχος πραγματοποιήθηκε μέσω της βιβλιογραφικής ανασκόπησης αλλά και της διεξαγωγής έρευνας με τη βοήθεια των ερωτηματολογίων, και ύστερα με την ανάλυση των αποτελεσμάτων. Η ποσοτική έρευνα βασίζεται στη δημιουργία ερωτηματολογίου για τη συλλογή των πληροφοριών. Η τεχνική δειγματοληψίας που χρησιμοποιήθηκε είναι η **απλή τυχαία δειγματοληψία**. Ως απλή τυχαία δειγματοληψία ορίζεται η τυχαία

επιλογή ενός δείγματος από τον πληθυσμό κατά την οποία όλοι οι δυνατοί συνδυασμοί έχουν την ίδια πιθανότητα επιλογής.

4.4 Ερωτηματολόγιο έρευνας

Διανεμήθηκαν 150 ερωτηματολόγια εκ των οποίων μας επεστράφησαν τα 129 τα οποία ήταν όλα έγκυρα. Με τη χρήση των ερωτηματολογίων συλλέγουμε δεδομένα από ανθρώπους που θέλουμε να μας απαντήσουν σε ένα σύνολο ερωτημάτων. Αφού πραγματοποιήθηκε αρχικά μελέτη και άλλων ερευνών πάνω στον εσωτερικό έλεγχο που χρησιμοποίησαν ερωτηματολόγια για την εξαγωγή συμπερασμάτων, και ύστερα από μελέτη της σχετικής βιβλιογραφίας καταλήξαμε σε αυτές τις ερωτήσεις οι οποίες θεωρούμε ότι είναι κατανοητές και περιεκτικές και μας βοηθούν να εξάγουμε συμπεράσματα που θα μας βοηθήσουν να κατανοήσουμε τον σκοπό της έρευνας. Οι ερωτήσεις προσαρμόστηκαν στα ελληνικά δεδομένα και στις ελληνικές επιχειρήσεις. Σκοπός της έρευνας που πραγματοποιήθηκε με την χρήση ερωτηματολογίου είναι να αναδείξει, την σημασία του εσωτερικού ελέγχου αλλά και τον ρόλο του στην βιωσιμότητα της επιχείρησης . Στο ερωτηματολόγιο χρησιμοποιήθηκαν ερωτήσεις κλειστού τύπου, πολλαπλής επιλογής και ερωτήσεις στις οποίες χρησιμοποιήθηκε η κλίμακα του Likert. Με τη βοήθεια της κλίμακας Likert, οι ερωτήσεις συνοδεύονται από κλειστές απαντήσεις οι οποίες δίνονται με τη μορφή κλίμακας από 3-7 βαθμίδες και υποδηλώνουν διαφορετικό βαθμό ικανοποίησης ή συμφωνίας. Ουσιαστικά πρόκειται για ένα γρήγορο εργαλείο που βοηθά στις αξιολογήσεις (Παπαδημητρίου, Φλώρου, Αναστασιάδου, 2001). Το ερωτηματολόγιο για να έχει ανταπόκριση από τους περισσότερους ερωτώμενους μεριμνήσαμε ώστε να είναι γρήγορο και περιεκτικό, 3-4 λεπτά ο μέσος χρόνος απάντησης του. Ακόμα σχεδιάστηκε ώστε να έχει σχετικά μικρό αριθμό ερωτήσεων που να έχουν όμως μεγάλη περιεκτικότητα αλλά βαρύτητα στην έρευνα. Το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει δεκαπέντε ερωτήσεις οι οποίες είναι εννοιολογικά συνδεδεμένες μεταξύ τους. Ο εσωτερικός έλεγχος είναι μια συνεχής διαδικασία κατά την οποία τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου βοηθούν την ανώτερη διοίκηση και την επιτροπή ελέγχου στην λήψη πληροφοριών. Συγκεκριμένα, θέσαμε και στο πρώτο κεφάλαιο κάποια ερωτήματα-στόχους, στα οποία θα προσπαθήσουμε να απαντήσουμε μέσω των ερωτήσεων του ερωτηματολογίου. Έτσι λοιπόν ο πρώτος στόχος μας είναι να δούμε αν οι ερωτώμενοι γνωρίζουν τι είναι ο εσωτερικός έλεγχος και πότε πραγματοποιείται. Ο στόχος αυτός θα επιτευχθεί μέσω των ερωτήσεων 1,2,7,8 και 10. Στις ερωτήσεις αυτές βλέπουμε πότε πραγματοποιείται εσωτερικός

έλεγχος και αν υπάρχουν εγχειρίδια που να εξηγούν στην κάθε επιχείρηση τι είναι ο εσωτερικός έλεγχος και για πιο λόγο είναι αναγκαίος. Στην συνέχεια, ο δεύτερος στόχος μας είναι να δούμε αν η ύπαρξη του εσωτερικού ελέγχου προσδίδει αξία στην επιχείρηση. Ο στόχος αυτός θα επιτευχθεί μέσω των ερωτήσεων 4,5 και 6. Συγκεκριμένα γίνεται εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με το κατά πόσο ο εσωτερικός έλεγχος κάνει μια εταιρία αξιόπιστη, μεγαλώνοντας δηλαδή το κύρος της άρα και την αξία της. Επιπλέον οδηγούν στο συμπέρασμα, εάν ο εσωτερικός έλεγχος είναι ωφέλιμος για τον ελεγχόμενο (υπάλληλο) ,τον πελάτη ή και γενικότερα για την ίδια την επιχείρηση. Γίνετε κατανοητό ότι όσο πιο αξιόπιστη γίνεται μία επιχείρηση επειδή θωρακίζεται με καλά συστήματα εσωτερικού ελέγχου προστατεύοντας διοίκηση, προσωπικό και πελάτες τόσο πιο πολύ μεγαλώνει το όνομά της και η αξία της. Εν συνεχεία θέλουμε να διακρίνουμε μέσω των ερωτήσεων 9,12,13,14 και 15 κάποια από τα βασικά χαρακτηριστικά των εσωτερικών ελεγκτών όπως για παράδειγμα αν κατά τον έλεγχο τηρούν τον Κώδικα Δεοντολογίας και κατά πόσο τον γνωρίζουν οι εργαζόμενοι για να μπορούν να κρίνουν, ή κατά πόσο είναι ενημερωμένοι και εκπαιδευμένοι είναι, καθώς επίσης και κατά πόσο τους συμβουλευονται οι διοικήσεις αξιολογώντας τα αποτελέσματα του ελέγχου και εφαρμόζοντας διορθωτικές ενέργειες. Πρέπει να τονιστεί, ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές δεν ασκούν εξουσία επί των ελεγχόμενων και δεν υποκαθιστούν τους διευθυντές των τμημάτων. Όμως οι εσωτερικοί ελεγκτές έχουν την δυνατότητα να προτείνουν λύσεις, επιμένοντας στην εφαρμογή των απαραίτητων διαδικασιών και προστατεύοντας έτσι την εργασία των ελεγχόμενων. Τέλος με τις ερωτήσεις 3 και 11, προσπαθούμε να απαντήσουμε στο ερώτημα, ποιος ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου στη βιωσιμότητα της επιχείρησης. Μέσα από αυτές τις δύο ερωτήσεις θα εξάγουμε πολύ σημαντικά αποτελέσματα διότι θα δούμε αν οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι ο εσωτερικός έλεγχος διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων, καθώς επίσης αναφέρουμε και κάποιους τομείς όπως είναι για παράδειγμα η μείωση του κόστους λειτουργίας ή μείωση του κινδύνου απάτης.

4.5 Μεθοδολογία στατιστικής ανάλυσης ερωτηματολογίου

Για την στατιστική ανάλυση των απαντήσεων του ερωτηματολογίου χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πακέτο SPSS (Superior Performance Software System), που αποτελεί ένα ολοκληρωμένο στατιστικό πακέτο λογισμικού (Andy Field,2016)

Το SPSS αναπτύχθηκε το 1995 στο Stanford της Καλιφόρνια. Για την λειτουργία του χρειάζονται μετρήσεις οι οποίες συλλέγονται μέσω ερωτηματολογίων. Τα δεδομένα καταχωρούνται σε μορφή πίνακα. Ο πίνακας αυτός αντιστοιχίζει κάθε ερώτηση του ερωτηματολογίου σε μια μεταβλητή.

Η γραφική αναπαράσταση των ερωτήσεων πραγματοποιήθηκε με το Microsoft Office Excel 2010.

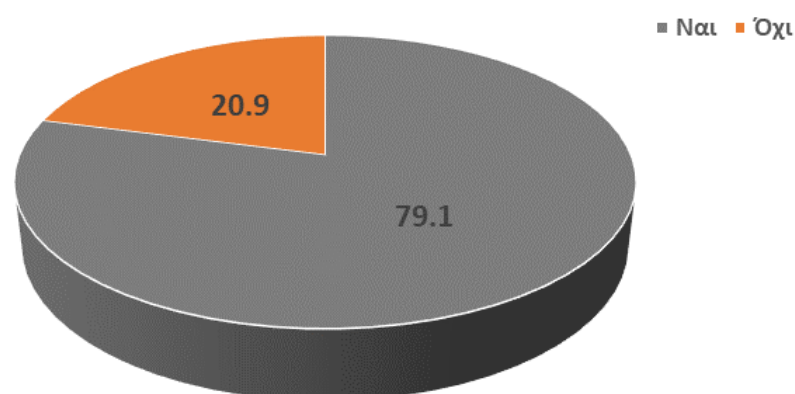
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Στο κεφάλαιο αυτό, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου όπως αυτά δόθηκαν μετά από την στατιστική ανάλυση του SPSS και την γραφική απεικόνιση τους με την βοήθεια του Excel. Στείλαμε συνολικά 150 ερωτηματολόγια μέσω e-mail καθώς και μέσω Facebook στέλνοντάς το ερωτηματολόγιο στο προσωπικό τους μήνυμα. Λάβαμε πίσω 129 απαντημένα ερωτηματολόγια που ήταν σωστά συμπληρωμένα και συνεπώς έγκυρα. Τα υπόλοιπα 21 δεν απαντήθηκαν και επομένως δεν μας επεστράφησαν.

Ερώτηση 1:

Στην εταιρεία που εργάζεστε πραγματοποιείται εσωτερικός έλεγχος;

Γράφημα 1: Κατανομή των απαντήσεων της ερώτησης 1

Η πρώτη ερώτηση του ερωτηματολογίου αφορά το κατά πόσο στις επιχειρήσεις που εργάζονται οι ερωτώμενοι διενεργείται εσωτερικός έλεγχος. Παρατηρώντας το γράφημα των απαντήσεων της ερώτησης 1 βλέπουμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό απάντησε ότι πραγματοποιείται εσωτερικός έλεγχος. Αναλυτικότερα το 79.1% απάντησε ότι γίνεται εσωτερικός έλεγχος σε αντίθεση με το 20.9% που απάντησε ότι δεν πραγματοποιείται.

Το ίδιο συμπέρασμα εξάγουμε και με την περιγραφική στατιστική ανάλυση του προγράμματος SPSS. Ειδικότερα το 79.1% αντιστοιχεί σε 102 ναι και το 20.9% σε 27 όχι.

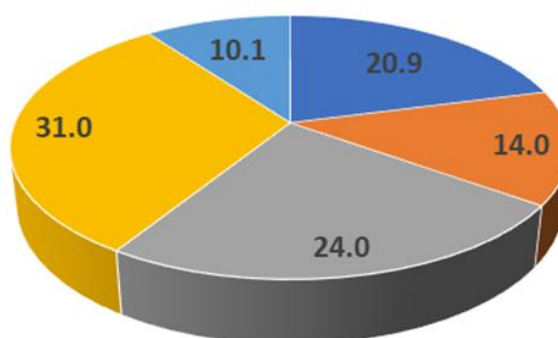
Πίνακας 2: Πίνακας συχνοτήτων για την ερώτηση 1

Στην εταιρεία που εργάζεστε πραγματοποιείται εσωτερικός έλεγχος;	N	%
Ναι	102	79.1
Όχι	27	20.9

Ερώτηση 2:

Με βάση την κλίμακα 1-5, θεωρείται επαρκές το σύστημα εσωτερικού ελέγχου που εφαρμόζεται στην εταιρεία σας;

■ Καθόλου ■ Λίγο ■ Μέτριο ■ Πολύ ■ Πάρα πολύ

Γράφημα 2: Κατανομή των απαντήσεων της ερώτησης 2

Στην ερώτηση 2 οι ερωτώμενοι καλούνται να απαντήσουν στο πόσο επαρκές θεωρούν το σύστημα εσωτερικού ελέγχου που εφαρμόζεται στην εταιρεία που εργάζονται. Παρατηρούμε ότι ενώ στους περισσότερους, κρίνοντας και από την πρώτη απάντηση πραγματοποιείται εσωτερικός έλεγχος, μόνο το 41.1% (πολύ-πάρα πολύ) θεωρεί επαρκές το σύστημα εσωτερικού ελέγχου. Σε αντίθεση με το 58.9% που κρίνει καθόλου επαρκές έως και μέτριο τον εσωτερικό έλεγχο.

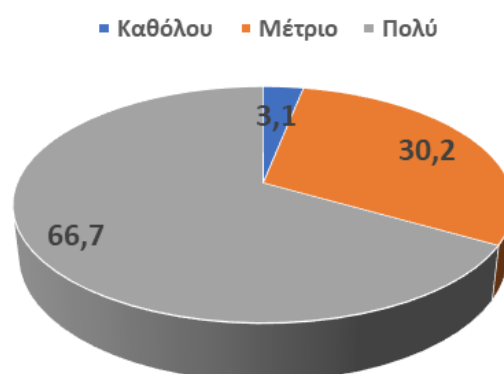
Το ίδιο συμπέρασμα εξάγουμε και με την περιγραφική στατιστική ανάλυση του προγράμματος SPSS. Αναλυτικότερα στον πίνακα συχνοτήτων της ερώτησης 2 φαίνεται το συνολικό πλήθος των απαντήσεων σε κάθε επιλογή.

Πίνακας 3: Πίνακας συχνοτήτων για την ερώτηση 2

Με βάση την κλίμακα 1-5, θεωρείται επαρκές το σύστημα εσωτερικού ελέγχου που εφαρμόζεται στην εταιρεία σας;	N	%
Καθόλου	27	20.9
Λίγο	18	14.0
Μέτριο	31	24.0
Πολύ	40	31.0
Πάρα πολύ	13	10.1

Ερώτηση 3:

Με βάση την κλίμακα 1-3, πόσο πιστεύετε ότι ο εσωτερικός έλεγχος συμβάλλει στην άρτια λειτουργία και στη βιωσιμότητα της επιχείρησης;

Γράφημα 3: Κατανομή των απαντήσεων της ερώτησης 3

Στην ερώτηση 3 τίθεται ένα πολύ σημαντικό ερώτημα, το οποίο αφορά την συμβολή του εσωτερικού ελέγχου στην καλή λειτουργία και βιωσιμότητα της επιχείρησης. Παρατηρείται ότι οι ερωτώμενοι θεωρούν ότι ο εσωτερικός έλεγχος σε ένα ποσοστό 96.9%, συμβάλλει στη λειτουργία και βιωσιμότητα της επιχείρησης από μέτρια έως πολύ. Αναλυτικότερα ένα ποσοστό 3.1% θεωρεί ότι δεν συμβάλλει καθόλου ο εσωτερικός έλεγχος, 30.2% μέτρια συμβολή και το 66.7% πολύ. Είναι αρκετά ενθαρρυντικό το γεγονός πάντως ότι σχεδόν όλοι οι ερωτώμενοι αντιλαμβάνονται την ξεχωριστή σημασία του εσωτερικού ελέγχου και των συστημάτων του.

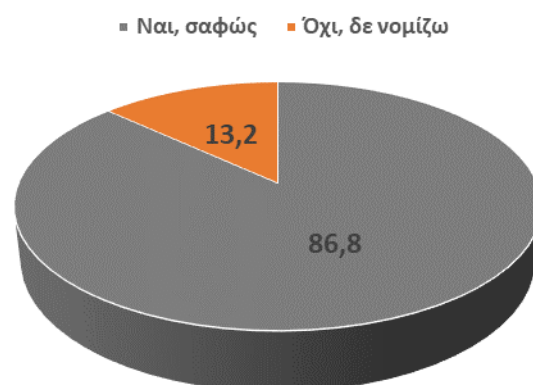
Το ίδιο συμπέρασμα εξάγουμε και με την περιγραφική στατιστική ανάλυση του προγράμματος SPSS. Αναλυτικότερα στον πίνακα συχνοτήτων της ερώτησης 3 φαίνεται το συνολικό πλήθος των απαντήσεων σε κάθε επιλογή.

Πίνακας 4: Πίνακας συχνοτήτων για την ερώτηση 3

Με βάση την κλίμακα 1-3, πόσο πιστεύετε ότι ο εσωτερικός έλεγχος συμβάλλει στην άρτια λειτουργία και βιωσιμότητα της επιχείρησης;	N	%
Καθόλου	4	3.1
Μέτριο	39	30.2
Πολύ	86	66.7

Ερώτηση 4:

Θεωρείτε ότι η ύπαρξη του εσωτερικού ελέγχου προσδίδει αξιοπιστία στην επιχείρηση όπου εργάζεστε;

Γράφημα 4: Κατανομή των απαντήσεων της ερώτησης 4

Η ερώτηση 4 θα μπορούσε να θεωρηθεί και ως συμπληρωματική της ερώτησης 3. Το ερώτημα που τίθεται εδώ είναι και αυτό πολύ σημαντικό και αφορά την αξιοπιστία των επιχειρήσεων, όπως αυτή διαμορφώνεται μέσα από την ύπαρξη του εσωτερικού ελέγχου. Παρατηρούμε ότι ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό 86.8%, θεωρεί ότι ναι συμβάλλει στην αξιοπιστία των επιχειρήσεων που εργάζονται, ο εσωτερικός έλεγχος. Κρίνοντας λοιπόν και από τις απαντήσεις στην ερώτηση 3 καταλαβαίνουμε την σημαντικότητα του εσωτερικού ελέγχου στο κύρος και την αξιοπιστία των επιχειρήσεων.

Το ίδιο συμπέρασμα εξάγουμε και με την περιγραφική στατιστική ανάλυση του προγράμματος SPSS. Ειδικότερα το 86.8% αντιστοιχεί σε 112 ναι και το 13.2% σε 17 όχι.

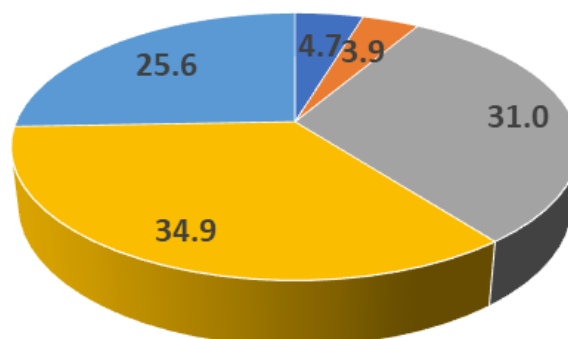
Πίνακας 5: Πίνακας συχνοτήτων για την ερώτηση 4

Θεωρείτε ότι η ύπαρξη του εσωτερικού ελέγχου προσδίδει αξιοπιστία στην επιχείρηση όπου εργάζεστε;	N	%
Ναι, σαφώς	112	86.8
Όχι, δε νομίζω	17	13.2

Ερώτηση 5:

Με βάση την κλίμακα 1-5, θεωρείτε ότι η ύπαρξη εσωτερικού ελέγχου λειτουργεί προς όφελος του πελάτη;

■ Καθόλου ■ Λίγο ■ Μέτριο ■ Πολύ ■ Πάρα πολύ

Γράφημα 5: Κατανομή των απαντήσεων της ερώτησης 5

Στην ερώτηση 5 βλέπουμε κατά πόσο οι ερωτώμενοι θεωρούν ότι η ύπαρξη εσωτερικού ελέγχου λειτουργεί προς όφελος του πελάτη. Ειδικότερα παρατηρούμε ότι σε ποσοστό 60.5% θεωρούν ότι ωφελεί τον πελάτη πολύ έως πάρα πολύ.

Το ίδιο συμπέρασμα εξάγουμε και με την περιγραφική στατιστική ανάλυση του προγράμματος SPSS. Αναλυτικότερα στον πίνακα συχνοτήτων της ερώτησης 5 φαίνεται το συνολικό πλήθος των απαντήσεων σε κάθε επιλογή.

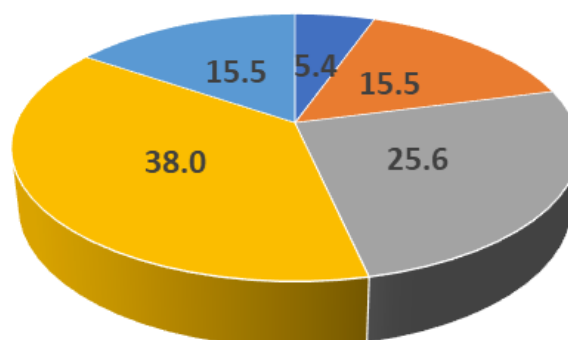
Πίνακας 6: Πίνακας συχνοτήτων για την ερώτηση 5

Με βάση την κλίμακα 1-5, θεωρείτε ότι η ύπαρξη εσωτερικού ελέγχου λειτουργεί προς όφελος του πελάτη;	N	%
Καθόλου	6	4.7
Λίγο	5	3.9
Μέτριο	40	31.0
Πολύ	45	34.9
Πάρα πολύ	33	25.6

Ερώτηση 6:

Με βάση την κλίμακα 1-5, θεωρείτε ότι η ύπαρξη εσωτερικού ελέγχου λειτουργεί προς όφελος του υπαλλήλου;

■ Καθόλου ■ Λίγο ■ Μέτριο ■ Πολύ ■ Πάρα πολύ

Γράφημα 6: Κατανομή των απαντήσεων της ερώτησης 6

Σε συνέχεια της ερώτησης 5, αναλύουμε στην ερώτηση 6 κατά πόσο ο εσωτερικός έλεγχος λειτουργεί προς όφελος του υπαλλήλου. Οι απαντήσεις θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι κάπως μοιρασμένες, καθώς το 46,5% θεωρεί ότι δεν ωφελείται καθόλου έως μέτρια, ενώ το 53.5% θεωρεί ότι έχει όφελος πολύ έως πάρα πολύ. Σε αυτή την ερώτηση πρέπει να τονισθεί ότι ο εσωτερικός ελεγκτής δεν διενεργεί τον έλεγχο για να τιμωρήσει τον υπάλληλο, αλλά για να προστατεύσει την επιχείρηση από μία πιθανή απάτη αλλά και τον ίδιο τον εργαζόμενο από κάποια λάθη που μπορεί να πραγματοποιεί σε κάποιες διαδικασίες.

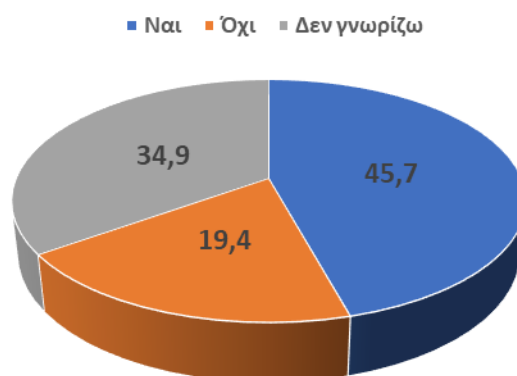
Το ίδιο συμπέρασμα εξάγουμε και με την περιγραφική στατιστική ανάλυση του προγράμματος SPSS. Αναλυτικότερα στον πίνακα συχνοτήτων της ερώτησης 6 φαίνεται το συνολικό πλήθος των απαντήσεων σε κάθε επιλογή.

Πίνακας 7: Πίνακας συχνοτήτων για την ερώτηση 6

Με βάση την κλίμακα 1-5, θεωρείτε ότι η ύπαρξη εσωτερικού ελέγχου λειτουργεί προς όφελος του υπαλλήλου;	N	%
Καθόλου	7	5.4
Λίγο	20	15.5
Μέτριο	33	25.6
Πολύ	49	38.0
Πάρα πολύ	20	15.5

Ερώτηση 7:

Υπάρχουν κανόνες λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου εγκεκριμένοι από τη διοίκηση που να περιγράφουν ακριβώς τον σκοπό αλλά και την αναγκαιότητα του εσωτερικού ελέγχου;

Γράφημα 7: Κατανομή των απαντήσεων της ερώτησης 7

Η ερώτηση 7 αναφέρεται στο αν γνωρίζουν οι ερωτώμενοι, τους κανόνες εσωτερικού ελέγχου αλλά και για ποιο λόγο είναι αναγκαίος. Αξίζει εδώ να σχολιάσουμε το σχετικά μεγάλο ποσοστό απαντήσεων που έλαβε το δεν γνωρίζω, 34.9%. Έχει ενδιαφέρον η απάντηση αυτή αν την αναλύσουμε συνδυαστικά με την πρώτη ερώτηση. Βλέποντας το ποσοστό των εργαζόμενων που στην επιχείρησή που εργάζονται πραγματοποιείται

εσωτερικός έλεγχος να αγγίζει σχεδόν το 80%(ερώτηση 1), μόνο οι μισοί σχεδόν γνωρίζουν τους κανόνες εσωτερικού ελέγχου και το λόγο ύπαρξής του.

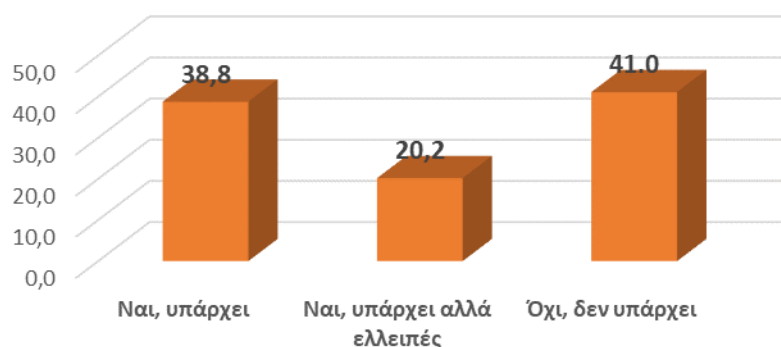
Το ίδιο συμπέρασμα εξάγουμε και με την περιγραφική στατιστική ανάλυση του προγράμματος SPSS. Αναλυτικότερα στον πίνακα συχνοτήτων της ερώτησης 7 φαίνεται το συνολικό πλήθος των απαντήσεων σε κάθε επιλογή.

Πίνακας 8: Πίνακας συχνοτήτων για την ερώτηση 7

Υπάρχουν κανόνες λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου εγκεκριμένοι από τη διοίκηση που να περιγράφουν ακριβώς τον σκοπό αλλά και την αναγκαιότητα του εσωτερικού ελέγχου;	N	%
Ναι	59	45.7
Όχι	25	19.4
Δεν γνωρίζω	45	34.9

Ερώτηση 8:

Υπάρχει στην επιχείρηση που εργάζεστε λεπτομερές εγχειρίδιο διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου που να αποτυπώνει τον τρόπο εκτέλεσής τους;

Γράφημα 8: Κατανομή των απαντήσεων της ερώτησης 8

Η ερώτηση 8 είναι συνέχεια της ερώτησης 7, ρωτώντας τους εργαζόμενους, αν γνωρίζουν για την ύπαρξη εγχειριδίου που να περιγράφει την διαδικασία εκτέλεσης του εσωτερικού ελέγχου. Αναλυτικότερα το 38.8% απάντησε ότι ναι υπάρχει, το 20.2% υπάρχει αλλά ελλιπές και το 41% όχι δεν υπάρχει. Είναι πιθανό ότι μέσα σε αυτούς που απάντησαν ότι δεν υπάρχει εγχειρίδιο, να μην έχει κοινοποιηθεί από την διοίκηση.

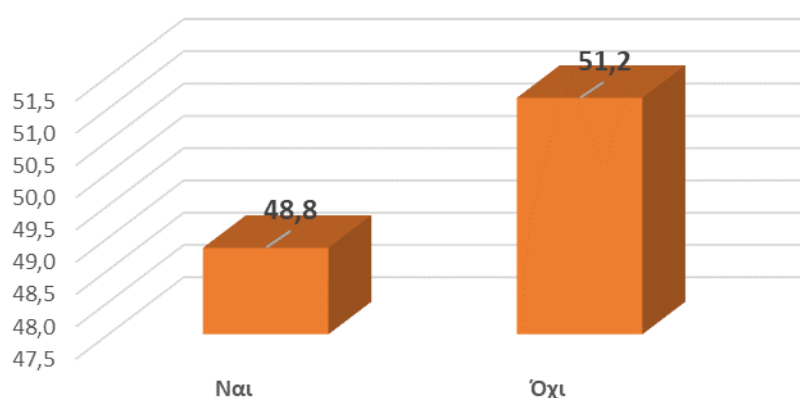
Το ίδιο συμπέρασμα εξάγουμε και με την περιγραφική στατιστική ανάλυση του προγράμματος SPSS. Αναλυτικότερα στον πίνακα συχνοτήτων της ερώτησης 8 φαίνεται το συνολικό πλήθος των απαντήσεων σε κάθε επιλογή.

Πίνακας 9: Πίνακας συχνοτήτων για την ερώτηση 8

Υπάρχει στην επιχείρηση που εργάζεστε λεπτομερές εγχειρίδιο διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου με αποτυπωμένες τις εργασίες και τον τρόπο εκτελέσεώς τους;	N	%
Ναι, υπάρχει	50	38.8
Ναι, υπάρχει αλλά ελλειπές	26	20.2
Όχι, δεν υπάρχει	53	41.0

Ερώτηση 9:

Γνωρίζεται για τον Κώδικα Δεοντολογίας των εσωτερικών ελεγκτών, τον οποίο πρέπει να τηρούν κατά τον έλεγχο;

Γράφημα 9: Κατανομή των απαντήσεων της ερώτησης 9

Στην ερώτηση 9 ερωτάται, αν οι εργαζόμενοι γνωρίζουν για τον Κώδικα Δεοντολογίας που πρέπει να εφαρμόζουν οι εσωτερικοί ελεγκτές κατά την διάρκεια του ελέγχου. Ειδικότερα παρατηρούμε ότι οι απαντήσεις είναι σχεδόν μοιρασμένες, με το ναι να κατέχει ποσοστό 48.8% και το όχι 51.2%. Σε αυτή την ερώτηση θίγεται ένα πολύ σημαντικό κομμάτι του εσωτερικού ελέγχου, καθώς πρέπει όλοι οι εργαζόμενοι να γνωρίζουν για την ακεραιότητα και εμπιστευτικότητα του εσωτερικού ελεγκτή. Μία

ακόμα σημαντική πληροφορία είναι και ότι ο Κώδικας Δεοντολογίας αναγνωρίζεται και από το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών.

Το ίδιο συμπέρασμα εξάγουμε και με την περιγραφική στατιστική ανάλυση του προγράμματος SPSS. Ειδικότερα το 48.8% αντιστοιχεί σε 63 ναι και το 51.2% σε 66 όχι.

Πίνακας 10: Πίνακας συχνοτήτων για την ερώτηση 9

Γνωρίζεται για τον Κώδικα Δεοντολογίας των εσωτερικών ελεγκτών, τον οποίο πρέπει να τηρούν κατά τον έλεγχο;	N	%
Ναι	63	48.8
Όχι	66	51.2

Ερώτηση 10:

Γράφημα 10: Κατανομή των απαντήσεων της ερώτησης 10

Από την ερώτηση 10 μπορούμε να δούμε σε ποιες περιπτώσεις διενεργείται εσωτερικός έλεγχος. Από την κατανομή των απαντήσεων παρατηρούμε ότι σε τακτές περιπτώσεις απάντησε το 20.9%, σε έκτακτες το 37.2%, ενώ το ποσοστό και στις δυο περιπτώσεις άγγιξε το 41.9%. Θυμίζουμε ότι οι έλεγχοι μπορεί να προγραμματίζονται από την διοίκηση αλλά μπορεί να είναι και έκτακτοι.

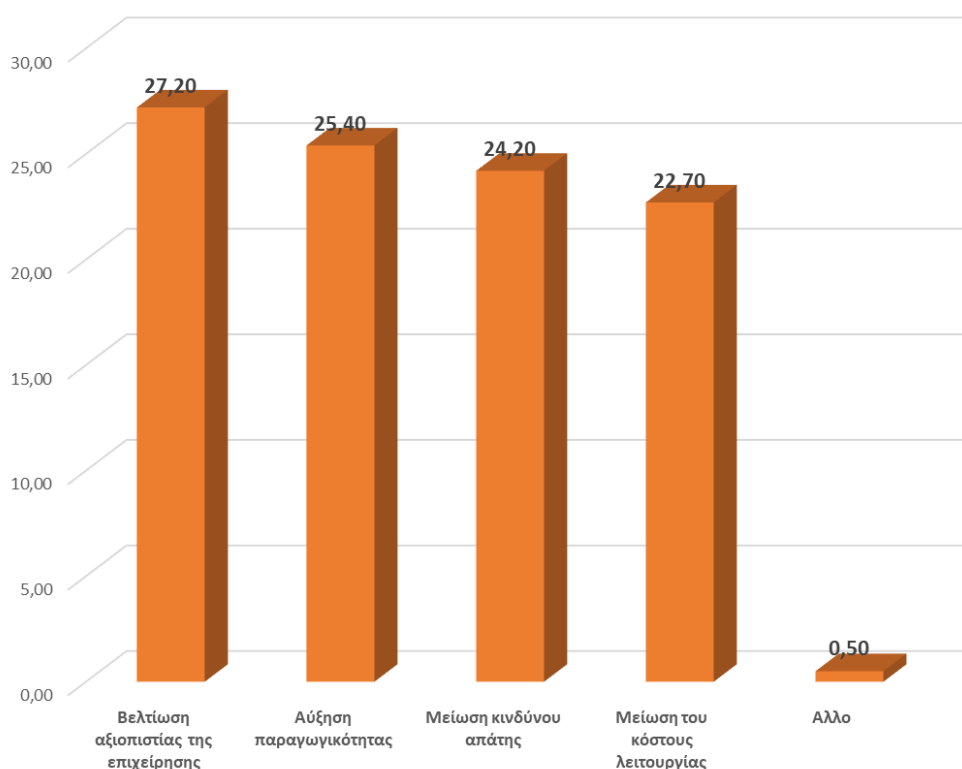
Το ίδιο συμπέρασμα εξάγουμε και με την περιγραφική στατιστική ανάλυση του προγράμματος SPSS. Αναλυτικότερα στον πίνακα συχνοτήτων της ερώτησης 10 φαίνεται το συνολικό πλήθος των απαντήσεων σε κάθε επιλογή.

Πίνακας 11: Πίνακας συχνοτήτων για την ερώτηση 10

Σε ποιες από τις παρακάτω περιπτώσεις διενεργείται εσωτερικός έλεγχος στην επιχείρηση που εργάζεστε;	N	%
Σε τακτές περιπτώσεις	27	20.9
Σε έκτακτες περιπτώσεις	48	37.2
Και στις δύο παραπάνω περιπτώσεις	54	41.9

Ερώτηση 11:

Σε ποιους από τους παρακάτω παράγοντες πιστεύετε ότι διαδραματίζει σημαντικό ρόλο ένα καλό σύστημα εσωτερικού ελέγχου;

Γράφημα 11: Κατανομή των απαντήσεων της ερώτησης 11

Στην ερώτηση 11 οι ερωτώμενοι μπορούσαν να επιλέξουν παραπάνω από μία απαντήσεις. Το ερώτημα που τίθεται είναι σε ποιους από τους παρακάτω παράγοντες διαδραματίζει σημαντικό ρόλο ο εσωτερικός έλεγχος. Σε ποσοστό 27.2% απάντησαν βελτίωση στην αξιοπιστία της επιχείρησης, 25.4% αύξηση της παραγωγικότητας, 24,2% στη μείωση του κινδύνου απάτης, 22.7% μείωση στο κόστος λειτουργίας και

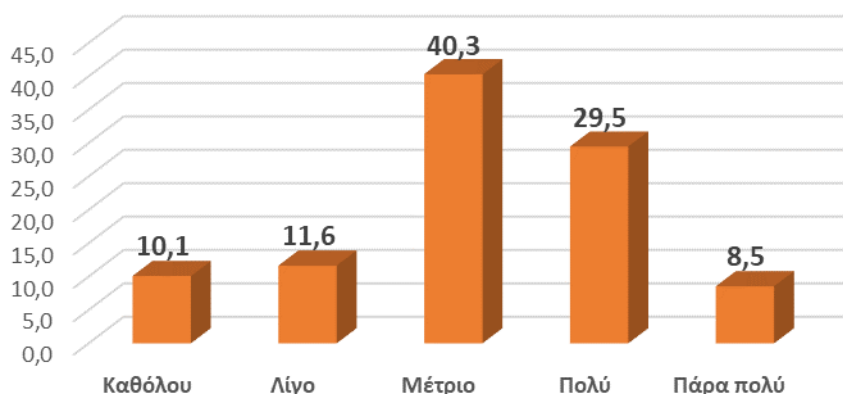
ένα 0.5% θα ήθελε κάποια άλλη απάντηση. Στην ερώτηση 11 με τη βοήθεια του SPSS, όσους απάντησαν όλα τα παραπάνω, περάσαμε τις απαντήσεις τους στις παραπάνω κατηγορίες. Για το λόγο αυτό βλέπουμε και ισορροπία στις 4 κατηγορίες απαντήσεων. Το ίδιο συμπέρασμα εξάγουμε και με την περιγραφική στατιστική ανάλυση του προγράμματος SPSS. Αναλυτικότερα στον πίνακα συχνοτήτων της ερώτησης 11 φαίνεται το συνολικό πλήθος των απαντήσεων σε κάθε επιλογή.

Πίνακας 12: Πίνακας συχνοτήτων για την ερώτηση 11

Σε ποιους από τους παρακάτω παράγοντες πιστεύετε ότι διαδραματίζει σημαντικό ρόλο ένα καλό σύστημα εσωτερικού ελέγχου;	N	%
Βελτίωση αξιοπιστίας της επιχείρησης	109	27.20
Αύξηση παραγωγικότητας	102	25.40
Μείωση κινδύνου απάτης	97	24.20
Μείωση του κόστους λειτουργίας	91	22.70
Άλλο	2	0.50

Ερώτηση 12:

Με βάση την κλίμακα 1-5, αξιολογούνται πιστεύετε τα αποτελέσματα του εσωτερικού ελέγχου από την διοίκηση;

Γράφημα 12: Κατανομή των απαντήσεων της ερώτησης 12

Στην ερώτηση 12 ερωτώνται οι εργαζόμενοι κατά πόσο πιστεύουν ότι τα αποτελέσματα από ένα εσωτερικό έλεγχο αξιολογούνται από την διοίκηση. Παρατηρούμε ότι σε ποσοστό 62% πιστεύουν καθόλου έως μέτρια, ενώ μόνο το 38% πιστεύει πολύ έως

πάρα πολύ. Οι εσωτερικοί ελεγκτές λειτουργούν και ως εσωτερικοί σύμβουλοι και συμβάλουν και αυτοί στην εταιρική διακυβέρνηση.

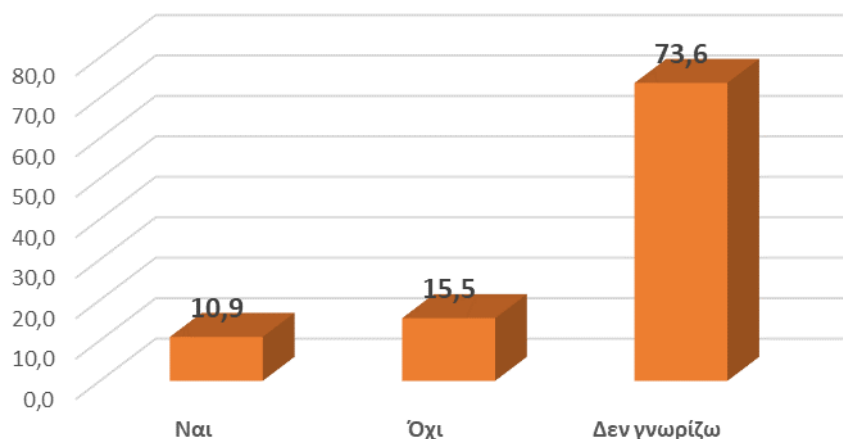
Το ίδιο συμπέρασμα εξάγουμε και με την περιγραφική στατιστική ανάλυση του προγράμματος SPSS. Αναλυτικότερα στον πίνακα συχνοτήτων της ερώτησης 12 φαίνεται το συνολικό πλήθος των απαντήσεων σε κάθε επιλογή.

Πίνακας 13: Πίνακας συχνοτήτων για την ερώτηση 12

Με βάση την κλίμακα 1-5, αξιολογούνται πιστεύετε τα αποτελέσματα του εσωτερικού ελέγχου από την διοίκηση;	N	%
Καθόλου	13	10.1
Λίγο	15	11.6
Μέτριο	52	40.3
Πολύ	38	29.5
Πάρα πολύ	11	8.5

Ερώτηση 13:

Γνωρίζετε αν η πρόσληψη των εσωτερικών ελεγκτών γίνεται με διαφάνεια και αξιοκρατία;

Γράφημα 13: Κατανομή των απαντήσεων της ερωτήσεων 13

Στην ερώτηση 13 ρωτάμε τους εργαζόμενους των επιχειρήσεων αν γνωρίζουν κατά πόσο αξιοκρατικά γίνεται η πρόσληψη των εσωτερικών ελεγκτών. Η συντριπτική πλειοψηφία απάντησε ότι δεν γνωρίζει σε ποσοστό 73.6%, όχι απάντησε το 15.5%, ενώ μόλις το 10.9 θεωρεί ότι οι προσλήψεις γίνονται με διαφάνεια. Είναι και αυτή μία σημαντική ερώτηση καθώς αν οι προσλήψεις των εσωτερικών ελεγκτών δεν είναι αξιοκρατικές, αυτό μπορεί να επηρεάσει την διαδικασία του ελέγχου.

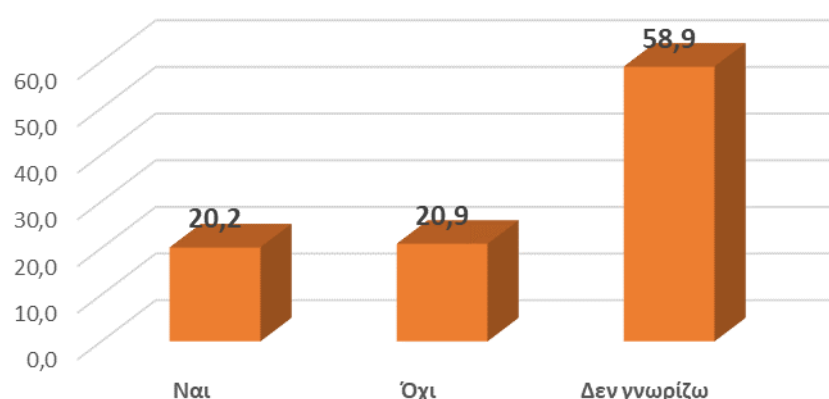
Το ίδιο συμπέρασμα εξάγουμε και με την περιγραφική στατιστική ανάλυση του προγράμματος SPSS. Αναλυτικότερα στον πίνακα συχνοτήτων της ερώτησης 13 φαίνεται το συνολικό πλήθος των απαντήσεων σε κάθε επιλογή.

Πίνακας 14: Πίνακας συχνοτήτων για την ερώτηση 13

Γνωρίζετε αν η πρόσληψη των εσωτερικών ελεγκτών γίνεται με διαφάνεια και αξιοκρατία;	N	%
Ναι	14	10.9
Όχι	20	15.5
Δεν γνωρίζω	95	73.6

Ερώτηση 14:

**Γνωρίζετε αν παρέχεται από την εταιρεία σας
συνεχής εκπαίδευση και ενημέρωση στους
εσωτερικούς ελεγκτές;**

Γράφημα 14: Κατανομή των απαντήσεων της ερωτήσεων 14

Από την ερώτηση 14 αναλύουμε κατά πόσο οι ερωτώμενοι γνωρίζουν αν η εταιρεία τους μεριμνά για την συνεχή εκπαίδευση και ενημέρωση των εσωτερικών ελεγκτών. Σε ποσοστό 58.9% δεν γνωρίζουν αν ισχύει το ερώτημα, ενώ 20.2% απάντησαν ναι και 20.9% απάντησαν όχι. Είναι πολύ σημαντικό οι εσωτερικοί ελεγκτές να εκπαιδεύονται συνεχώς και να αποκτούν πιστοποιήσεις, γιατί έτσι μαθαίνουν σύγχρονες τεχνικές ελέγχου και ανανεώνουν τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου.

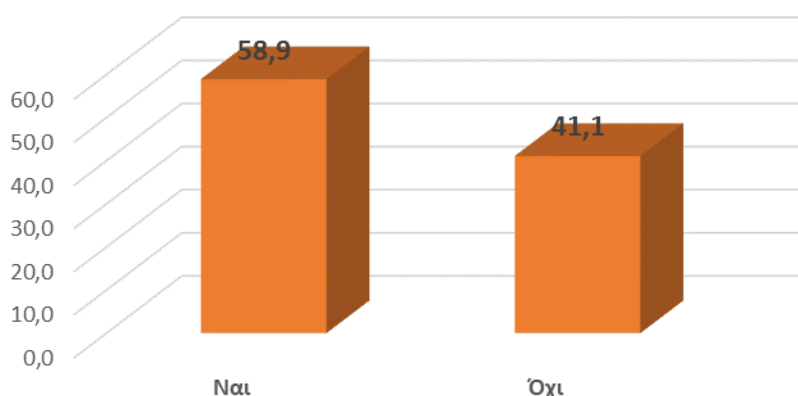
Το ίδιο συμπέρασμα εξάγουμε και με την περιγραφική στατιστική ανάλυση του προγράμματος SPSS. Αναλυτικότερα στον πίνακα συχνοτήτων της ερώτησης 14 φαίνεται το συνολικό πλήθος των απαντήσεων σε κάθε επιλογή.

Πίνακας 15: Πίνακας συχνοτήτων για την ερώτηση 14

Γνωρίζετε αν παρέχεται από την εταιρεία σας συνεχής εκπαίδευση και ενημέρωση στους εσωτερικούς ελεγκτές;	N	%
Ναι	26	20.2
Όχι	27	20.9
Δεν γνωρίζω	76	58.9

Ερώτηση 15:

Εφαρμόζετε διαδικασία παρακολούθησης των συσταθέντων διορθωτικών ενεργειών από τους εσωτερικούς ελεγκτές;

Γράφημα 15: Κατανομή των απαντήσεων της ερώτησης 15

Στην τελευταία ερώτηση οι εργαζόμενοι των επιχειρήσεων μας απαντούν κατά πόσο οι εσωτερικοί ελεγκτές εφαρμόζουν διαδικασία παρακολούθησης των διορθωτικών ενεργειών που έχουν επισημάνει. Το 58.9% απάντησε ότι ουσιαστικά οι εσωτερικοί ελεγκτές εφαρμόζουν διαδικασία παρακολούθησης, ενώ το 41.1% μας απάντησε πως όχι. Το ποσοστό που απάντησε όχι μπορούμε να πούμε πως είναι αρκετά υψηλό. Αυτό σημαίνει πως το σύστημα εσωτερικού ελέγχου που χρησιμοποιείται σε αυτές τις εταιρείες, ίσως θα έπρεπε να αναθεωρηθεί και οι συσταθέντες διορθώσεις να παρακολουθούνται.

Το ίδιο συμπέρασμα εξάγουμε και με την περιγραφική στατιστική ανάλυση του προγράμματος SPSS. Ειδικότερα το 58.9% αντιστοιχεί σε 76 ναι και το 41.1% σε 53 όχι.

Πίνακας 16: Πίνακας συχνοτήτων για την ερώτηση 15

Εφαρμόζετε διαδικασία παρακολούθησης των συσταθέντων διορθωτικών ενεργειών από τους εσωτερικούς ελεγκτές;	N	%
Ναι	76	58.9
Όχι	53	41.1

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα τελευταία χρόνια τεράστια οικονομικά σκάνδαλα εμφανίζονται τόσο σε εθνικό αλλά και παγκόσμιο επίπεδο. Η εθνική οικονομία πέρασε μία περίοδο ύφεσης τα τελευταία δέκα χρόνια. Η οικονομική κρίση επηρέασε πολλές επιχειρήσεις στην Ελλάδα και όσες άντεξαν τα δύσκολα αυτά χρόνια καλούνται τώρα να ξεπεράσουν και τις επιπτώσεις από την πανδημία COVID-19. Καταλαβαίνει κανείς ότι η ανάγκη για υγιείς επιχειρήσεις είναι πιο επίκαιρη από ποτέ. Μπορούμε να πούμε ότι τα τελευταία χρόνια ο εσωτερικός έλεγχος κατέχει ένα πολύ σημαντικό ρόλο στη λειτουργία των επιχειρήσεων. Ήδη από τις αρχές του 2000 παρατηρούμε ότι το θεσμικό πλαίσιο ενισχύεται συνεχώς και το επάγγελμα του εσωτερικού ελεγκτή έχει αποκτήσει πολύ καλές προοπτικές. Ο εσωτερικός ελεγκτής αξιολογεί τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου της επιχείρησης που εργάζεται και προσπαθεί να τα ανανεώνει με σύγχρονες τεχνικές. Ο εσωτερικός έλεγχος βοηθά τις διοικήσεις να πετύχουν τους στόχους τους, προσδίδει αξιοπιστία σε ένα οργανισμό, και κατέχει κομβική θέση σε θέματα που αφορούν διαχείριση κινδύνων. Είναι λοιπόν είναι και άρρηκτα συνδεδεμένος με την βιωσιμότητα της επιχείρησης. Για το λόγο αυτό οι εσωτερικοί ελεγκτές θα πρέπει συνεχώς να εκπαιδεύονται αλλά και να ενημερώνονται για τις εξελίξεις που συμβαίνουν γύρω τους, καθώς οι υπηρεσίες ελέγχου που παρέχουν πρέπει να γίνονται ποιοτικότερες. Επίσης είδαμε και μέσα από τις απαντήσεις που δόθηκαν στο ερωτηματολόγιο ότι στις περισσότερες επιχειρήσεις οι διοικήσεις αξιολογούν και λαμβάνουν υπόψιν τους τις αναφορές του εσωτερικού ελέγχου, κάτι που ενισχύει και το ρόλο των εσωτερικών ελεγκτών ως εσωτερικών συμβούλων. Στην Ελλάδα πάντως θα λέγαμε ότι δεν είναι αρκετά διαδεδομένο σαν επάγγελμα, και μόνο σε λίγα πανεπιστημιακά ιδρύματα διδάσκονται λίγα μαθήματα ελεγκτικής και εσωτερικού ελέγχου.

Στο πρώτο κεφάλαιο έγινε αναφορά στο σκοπό της εργασίας αλλά και τους στόχους που θέλουμε να επιτύχουμε. Ο σκοπός λοιπόν της έρευνας είναι να δούμε το ρόλο του εσωτερικού ελέγχου στη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων, και ένας από τους σκοπούς της εργασίας είναι να κατανοήσουμε τι είναι ο εσωτερικός έλεγχος και πότε πραγματοποιείται. Βλέπουμε λοιπόν από τις απαντήσεις ότι σε 8 από τις 10 επιχειρήσεις των ερωτώμενων πραγματοποιείται εσωτερικός έλεγχος. Αρκετά μεγάλο

ποσοστό δηλαδή, που υποδηλώνει ότι οι επιχειρήσεις έχουν αντιληφθεί την χρησιμότητά του και έχουν αρχίσει να τον χρησιμοποιούν. Διαβάζοντας και τη σχετική βιβλιογραφία μπορούμε να πούμε ότι τα αποτελέσματα σε αυτά τα ερωτήματα ταυτίζονται με την έρευνα του Adams M,B ο οποίος ερεύνησε τι είναι ο εσωτερικός έλεγχος καθώς και την αναγκαιότητα του.

Ένα ακόμη πολύ σημαντικό συμπέρασμα που προέκυψε από το ερώτημα αν ο εσωτερικός έλεγχος προσθέτει αξία σε μία επιχείρηση είναι ότι οι 9 στους 10 ερωτώμενους πιστεύουν ότι προσδίδει. Γίνεται κατανοητό δηλαδή ότι με την ύπαρξη εσωτερικού ελέγχου υποδηλώνεται ότι τηρούνται σωστά οι διαδικασίες άρα η επιχείρηση είναι αξιόπιστη, κάτι που της προσθέτει αξία δηλαδή, καθώς βοηθά στο προσελκύει νέους πελάτες Σε αυτό το ερώτημα μπορούμε να πούμε ότι υπήρξε ταύτιση και με έρευνες που μελετήσαμε στη βιβλιογραφική ανασκόπηση όπως οι έρευνες των Palfi C. και Murescan M. που πραγματοποιήθηκαν το 2009, και της Pricewaterhousecoopers που έγινε το 2013 και αναφέρονται στην συνεισφορά του εσωτερικού ελέγχου αλλά και τα οφέλη του από ένα καλά οργανωμένο σύστημα εσωτερικού ελέγχου.

Οι 7 στους 10 ερωτώμενους δε γνωρίζουν αν οι διοικήσεις αξιολογούν τις αναφορές των εσωτερικών ελεγκτών, κάτι που μας δείχνει ότι ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή ως σύμβουλος ακόμα είναι σε διαδικασία ζύμωσης. Τα αποτελέσματα της έρευνάς μας μπορούμε να πούμε ότι συμπίπτουν με πολλά στοιχεία από έρευνες που αναφέραμε και παραπάνω, όπως του Ahmad και Taylor, καθώς και των Burnaby P. και Hass S. , που αναφέρονται στις δεξιότητες που πρέπει να έχουν οι εσωτερικοί ελεγκτές για να είναι αποτελεσματικοί, αλλά και να συμβουλεύουν τις επιχειρήσεις στο να τηρούν τα πρότυπα.

Μπορούμε με σιγουριά να πούμε λοιπόν, ότι η επίτευξη των στόχων μιας επιχείρησης οφείλεται σε μεγάλο βαθμό σε ένα καλό και αποτελεσματικό εσωτερικό έλεγχο, ενώ παράλληλα ο ρόλος του σε ότι αφορά την βιωσιμότητα είναι μεγάλος, καθώς χωρίς εσωτερικό έλεγχο κάποιες επιχειρήσεις μπορεί να γνώριζαν πτώχευση. Παρατηρήσαμε και στην έρευνα των Colbert J.L και Alderman W., ότι προσέγγισαν την έρευνα τους με βάση την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα αλλά και την αναγνώριση του κινδύνου και της απάτης από τον εσωτερικό έλεγχο. Βλέπουμε πάντως παγκόσμια να αρχίζουν να συνδέουν τις διευθύνσεις εσωτερικού ελέγχου και με τη βιώσιμη ανάπτυξη

καθώς μέσω του εσωτερικού ελέγχου μπορεί να ελεγχθεί ότι τηρούνται σωστά όλα τα πρότυπα, καθώς η βιώσιμη ανάπτυξη συνδέεται με αναφορές βιωσιμότητας που ελέγχονται από τον εσωτερικό έλεγχο.

Τέλος μπορούμε να πούμε ότι στην ερευνά μας υπήρχαν και κάποιοι περιορισμοί, καθώς μπορεί το θεωρητικό κομμάτι του εσωτερικού ελέγχου να έχει αναλυθεί αρκετές φορές, ωστόσο ο ρόλος του στη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων δεν είναι κάτι ξεκάθαρο στη χώρα μας σίγουρα. Επίσης και η σύνδεση του με τη βιώσιμη ανάπτυξη, καθώς πολύ λίγες επιχειρήσεις στη χώρα μας συμμορφώνονται με τα πρότυπα. Σίγουρα ένα αντικείμενο για περαιτέρω έρευνα θα μπορούσε να αποτελέσει η αλλαγή του εσωτερικού ελεγκτή σε εσωτερικό σύμβουλο και η αποτελεσματικότητα του σε αυτό το ρόλο καθώς και τι χαρακτηριστικά θα πρέπει να έχει για να επηρεάζει πιο πολύ τις διοικητικές αποφάσεις.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Α. ΕΛΛΗΝΙΚΗ

- Δήμου, Ν.(2000), *Ελεγκτική Ι Βασικές Αρχές Γενικής και Τραπεζικής Ελεγκτικής*, Εκδόσεις Έλλην, Αθήνα
- Καζαντζής, Χ.(2006), *Ελεγκτική και Εσωτερικός Έλεγχος. Μια συστηματική προσέγγιση Εννοιών, Αρχών και Προτύπων*, Εκδόσεις Business Plus Α.Ε, Πειραιάς
- Λιαρκόβας Γ. Παναγιώτης, Δερμάτης Ζαχαρίας, Κομνηνός Δημήτριος, (2018), *Μεθοδολογία Έρευνας και Συγγραφή Επιστημονικών Εργασιών*, Εκδόσεις Τζιόλας
- Παπαστάθης, Π.(2014), *Ο σύγχρονος εσωτερικός έλεγχος και η πρακτική εφαρμογή του*, Έκδοση ιδίου του συγγραφέα, Αθήνα
- Παπαδημητρίου Γ., Φλώρου Γ., Αναστασιάδου Σ. (2001), *Κλίμακες Αξιολόγησης η περίπτωση της κλίμακας Likert*, σελ. 81-88, 14^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Στατιστικής
- Παρασκευόπουλος Ι. (1999) *Ερωτηματολόγιο διαπροσωπικής και ενδοπροσωπικής προσαρμογής*, Ελληνικά Γράμματα.
- Τσακλαγκάνος, Α.(2005), *Ελεγκτική*, Εκδόσεις Αφοί Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη
- Τσιώλης, Γ. (2014), *Μέθοδοι και τεχνικές ανάλυσης στην ποιοτική κοινωνική έρευνα*, Εκδόσεις Κριτική.
- Φίλιας, Β. (2001), *Εισαγωγή στη Μεθοδολογία και τις τεχνικές των Κοινωνικών Ερευνών*, Αθήνα: Εκδ. Gutenberg.

B. ENH

- Abdulrahman, A.M., Al-Twajiry, J. A. and Gwilliam, D. R. (2004). *An examination of the relationship between internal and external audit in the Saudi Arabian corporate sector*, *Managerial Auditing Journal*, Vol.19, No. 7, pp. 929-944
- Adams, M. B. (1994). *Agency Theory and the Internal Audit*, *Managerial Auditing Journal*, Vol. 9, No 8, pp.8-12
- Ahmad, A. A. (2008). *Information technology and its implications for internal auditing*, *Managerial Auditing Journal*, Vol. 23, No. 5, pp. 438-466
- Ahmad, Z. and Taylor, D. (2009). *Commitment to independence by internal auditors: the effects of role ambiguity and role conflict*, *Managerial Auditing Journal*, Vol. 24, No. 9, pp. 899-925
- Alan, R., Gerald, H. L. and Gavin, T. A. (1994). *The external auditor's consideration of the internal audit function*, *Managerial Auditing Journal*, Vol. 9, No. 7, pp. 29-36
- Ali, N. A. (1994). *Time budget pressure and filtering of time practices in internal auditing: A survey*, *Managerial Auditing Journal*, Vol. 9, No.6, pp. 17-25
- Allegrini, M. and D' Onza, G., Paape, L., Melville, R. and Sarens, G. (2006). *The European literature review on internal auditing*, *Managerial Auditing Journal*, Vol. 21, No. 8, pp.845-853
- Baker, N. (2007). *Tomorrow's internal auditor*, Institute of Internal Auditors, Inc.
- Bierstaker, J. L. and Thibodeau, J. C. (2006). *The effect of format and experience on internal control evaluation*, *Managerial Auditing Journal*, Vol. 21, No. 9, pp.877-891
- Burnaby, P. and Hass, S. (2009). *A summary of the global Common Body of Knowledge 2006 (CBOK) study in internal auditing*, *Managerial Auditing Journal*, Vol. 24, No. 9, pp. 813-834
- Celal, K. (1989). *Internal auditing in the Turkish banking sector*, Anadolu University, Emerald Backfiles 2007, Izmir, Turkey

- Chan, M. M. K. (1995). *Achieving audit uniformity out of diversity: a case study of an international bank*, Managerial Auditing Journal, Vol. 10, No. 4, pp. 44-48
- Chan, M. M. K. (1995). *The moderating effects of cognitive style and recency effects on the auditors' belief revision process*, Managerial Auditing Journal, Vol. 10, No. 9, pp. 22-28
- Colbert, J. L. and Alderman, C. W. (1995). *A risk-driven approach to the internal audit*, Managerial Auditing Journal, Vol. 10, No. 2, pp. 38-44
- Carless, T.(2014),*Sustainability in your organization: How internal audit can help*, RSM U.S.
- DeSimone, D., D'Onza, G., Sarens, G., (2020), *Correlates of internal audit function involvement in sustainability audits*, Journal of Management and Governance
- Dessalegn, G. M. and Aderajew, W. Y. (2007). *Internal audit effectiveness: an Ethiopian public sector case study*, Managerial Auditing Journal, Vol. 22, No. 5, pp. 470-484
- Durbin, N. R. (2006-2007). *Building an Antifraud Framework*, Bank Accounting & Finance
- Faudziah, H. F., Hasnah, H. and Muhamad, J. (2005). *Internal auditing practices and internal control system*, Managerial Auditing Journal, Vol. 20, No. 8, pp. 844-866
- Field, A.,(2016), *Η διερεύνηση της στατιστικής με τη χρήση του SPSS της IBM*, Εκδόσεις Προπομπός, Αθήνα
- Gareth, M. (1980). *Internal audit role conflict: A pluralist view*, Managerial Finance, 5, 2, pp.160-170
- Haron, H., Chambers, A., Ramsi, R. and Ismail, I. (2004). *The reliance of external auditors on internal auditors*, Managerial Auditing Journal, Vol. 19, No. 9, pp. 1148-1159
- Jesseph, S., (2013), *How do you define sustainability*
- Joe, C., Gerrit, S. and Philomena, L. (2009). *A critical analysis of the independence of the internal audit function: evidence from Australia*, Accounting, Auditing & Accountability Journal, Vol. 22, No. 2, pp. 200-220

- Koutoupis, A. G. and Tsamis, A. (2008). *Risk based internal auditing within Greek banks: a case study approach*, Springer Science + Business Media, LLC
- Loukis, E. and Spinellis, D. (2001). *Information systems security in the Greek public sector*, Information Management and Computer Security, 9/1, pp. 21-31
- Palfi, C. and Murescan, M. (2009). *Survey on weaknesses of banks internal control systems*, Journal of International Finance and Economics, Vol. 9, No. 1
- Pierre A. Dyssaulx (1978), *Ο Εσωτερικός Έλεγχος των επιχειρήσεων*, Εκδόσεις Πάμισσος
- Pickett, K. H. S. (Assisted by Pickett, J. M.) (2003). *The internal auditing handbook*, 2nd edition, Wiley.
- Read, W. J. and Rama, D. V. (2003). *Whistle-blowing to internal auditors*, Managerial Auditing Journal, 18/5, pp. 354-362
- Rocco, R. V. (1994). *The Audit Committee: an international perspective*, Managerial Auditing Journal, Vol. 9, No. 8, pp. 18-42
- Rocco, R. V. (1996). *Auditor independence: an international perspective*, Managerial Auditing Journal, Vol. 11, No. 9, pp. 4-48
- Senal, S., Atilla, G., Ates.B.A.(2012), *The role of internal auditing in sustainable development and corporate social reporting*, Suleyman Demirel University, Turkey
- Subramaniam,N. Stewart, J.(2010). *Internal audit independence and objectivity: Emerging research opportunities*, Managerial Auditing Journal pp. 328-360
- The Research Foundation, Florida, (2006), *Sustainability and internal auditing*

Γ. ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ

- Ελληνικό Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών, πρόσβαση Σεπτέμβριος 2020, www.hiia.gr
- Ο σύγχρονός εσωτερικός έλεγχος και η πρακτική εφαρμογή του, πρόσβαση Οκτώβριος 2020, www.internalaudit.gr
- Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου, πρόσβαση Νοέμβριος 2020, www.internalaudit.gov
- Εσωτερικός Έλεγχος: στρατηγικός εταίρος που προσθέτει αξία για όλους, πρόσβαση Νοέμβριος 2020, www.liberal.gr
- Βιώσιμη ανάπτυξη Μυτιληναίος, πρόσβαση Νοέμβριος 2020, www.mytilineos.gr
- State of the internal audit profession study, (2013) Pricewaterhousecoopers, www.pwc.com
- Σταύρος Κουμεντάκης , ο (νέος) νόμος για την Εταιρική Διακυβέρνηση, Δεκέμβριος 2020, www.capitalgr
- Νίκος Αυλωνάς, *Τι σημαίνει για τις επιχειρήσεις η αναθεώρηση του προτύπου GRI*, Σεπτέμβριος 2020, www.euro2day.gr
- European Court of Auditors, *Rapid case review reporting on sustainability: A stock take of European Institutions and Agencies*, www.eca.europa.eu

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Το ερωτηματολόγιο που ακολουθεί χρησιμοποιείται ως ερευνητικό εργαλείο στο πλαίσιο της εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας για το μεταπτυχιακό πρόγραμμα "Διοίκηση Επιχειρήσεων -Master in Business Administration (MBA)" του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής.

Ο σκοπός του ερωτηματολογίου είναι να εξετάσει την χρησιμότητα του εσωτερικού ελέγχου στην βιωσιμότητα της επιχείρησης. Η σύνθεση του ερωτηματολογίου είναι τέτοια ώστε να διαφυλάσσεται η ανωνυμία των ερωτώμενων και η εμπιστευτικότητα των στοιχείων.

Η συμπλήρωση των ερωτήσεων θα διαρκέσει 5 λεπτά.

Σας ευχαριστώ πολύ

Στεργίου Δημοσθένης

1. Στην εταιρεία όπου εργάζεστε πραγματοποιείται εσωτερικός έλεγχος;

- Ναι
- Όχι

2. Με βάση την κλίμακα 1-5, θεωρείται επαρκές το σύστημα εσωτερικού ελέγχου που εφαρμόζεται στην εταιρεία σας;

- Καθόλου
- Λίγο
- Μέτρια
- Πολύ
- Πάρα πολύ

3. Με βάση την κλίμακα 1-3, πόσο πιστεύετε ότι ο εσωτερικός έλεγχος συμβάλλει στην άρτια λειτουργία και βιωσιμότητα της επιχείρησης;

- Καθόλου
- Μέτρια
- Πολύ

4. Θεωρείτε ότι η ύπαρξη του εσωτερικού ελέγχου προσδίδει αξιοπιστία στην επιχείρηση όπου εργάζεστε;

- Ναι, σαφώς
- Όχι, δε νομίζω

5. Με βάση την κλίμακα 1-5, θεωρείτε ότι η ύπαρξη εσωτερικού ελέγχου λειτουργεί προς όφελος του πελάτη;

- Καθόλου
- Λίγο
- Μέτρια
- Πολύ
- Πάρα πολύ

6. Με βάση την κλίμακα 1-5, θεωρείτε ότι η ύπαρξη εσωτερικού ελέγχου λειτουργεί προς όφελος του υπαλλήλου;

- Καθόλου
- Λίγο
- Μέτρια
- Πολύ
- Πάρα πολύ

7. Υπάρχουν κανόνες λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου εγκεκριμένοι από τη διοίκηση που να περιγράφουν ακριβώς τον σκοπό αλλά και την αναγκαιότητα του εσωτερικού ελέγχου;

- Ναι, υπάρχουν
- Όχι, δεν υπάρχουν
- Δεν γνωρίζω

8. Υπάρχει στην επιχείρηση που εργάζεστε λεπτομερές εγχειρίδιο διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου που να αποτυπώνει τον τρόπο εκτελέσεως τους;

- Ναι, υπάρχει
- Ναι, υπάρχει αλλά ελλιπές
- Όχι, δεν υπάρχει

9. Γνωρίζεται για τον Κώδικα Δεοντολογίας των εσωτερικών ελεγκτών, τον οποίο πρέπει να τηρούν κατά τον έλεγχο;

- Ναι
- Όχι

10. Σε ποιες από τις παρακάτω περιπτώσεις διενεργείται εσωτερικός έλεγχος στην επιχείρηση που εργάζεστε;

- Σε τακτές περιπτώσεις
- Σε έκτακτες περιπτώσεις
- Και στις δύο παραπάνω περιπτώσεις

11. Σε ποιους από τους παρακάτω παράγοντες πιστεύετε ότι διαδραματίζει σημαντικό ρόλο ένα καλό σύστημα εσωτερικού ελέγχου;

- Βελτίωση αξιοπιστίας της επιχείρησης
- Αύξηση παραγωγικότητας
- Μείωση κινδύνου απάτης
- Μείωση του κόστους λειτουργίας
- Όλα τα παραπάνω
- Άλλο

12. Με βάση την κλίμακα 1-5, αξιολογούνται πιστεύετε, τα αποτελέσματα του εσωτερικού ελέγχου από την διοίκηση;

- Καθόλου
- Λίγο
- Μέτρια
- Πολύ
- Πάρα πολύ

13. Γνωρίζετε αν η πρόσληψη των επιθεωρητών εσωτερικού ελέγχου γίνεται με διαφάνεια και αξιοκρατία;

- Ναι, γίνεται
- Όχι, δεν γίνεται
- Δεν γνωρίζω

14. Γνωρίζετε αν παρέχεται από την εταιρεία σας συνεχής εκπαίδευση και ενημέρωση στους εσωτερικούς ελεγκτές;

- Ναι, παρέχεται
- Όχι, δεν παρέχεται
- Δεν γνωρίζω

15. Εφαρμόζετε διαδικασία παρακολούθησης των συσταθέντων διορθωτικών ενεργειών από τους εσωτερικούς επιθεωρητές;

- Ναι
- Όχι